

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií
Katedra politologie

Bakalářská práce

2022

Jiří Sedlář

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií
Katedra politologie

Jiří Sedlář

**Kritéria pro zákaz či pozastavení činnosti politické strany a jejich
naplnění Komunistickou stranou Čech a Moravy**

**Criteria for prohibition or suspension of political party's activity
and their fulfillment by the Communist Party of Bohemia and
Moravia**

Bakalářská práce

Praha 2022

Autor práce: **Jiří Sedlář**

Studijní program: **Politologie a mezinárodní vztahy**

Vedoucí práce: **Mgr. Lukáš Hájek, MA, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2022**

Bibliografický záznam

SEDLÁŘ, Jiří. *Kritéria pro zákaz či pozastavení činnosti politické strany a jejich naplnění Komunistickou stranou Čech a Moravy*. Praha, 2022. 49 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Hájek, MA, Ph.D.

Abstrakt

Téma zákazu či pozastavení činnosti Komunistické strany Čech a Moravy (dále jen „KSČM“) již dlouhou dobu rezonuje českou společností. Cílem práce je na základě shrnutých kritérií a expertních znaleckých posudků zodpovědět, zda KSČM nesplňovala v určitém období své existence (1989–2012) podmínky k tomu, aby došlo k jejímu zákazu či pozastavení činnosti. Text se v teoretické rovině opírá o koncept obranyschopné demokracie, jehož základy jsou čtenáři přiblíženy jak v obecném pojetí, tak i v podrobnější podobě v prostředí ČR. Práce mimo jiné reflektuje vybrané historické kauzy spojené s komunistickou stranou, které vedly k rozvinutí tohoto konceptu v ČR. Jednotlivé snahy o právní postih komunistické strany vyvrcholily v roce 2011 žádostí Ministerstva vnitra o expertní znalecké posudky. Cílem těchto posudků byla podpora argumentace připravovaného návrhu na pozastavení činnosti KSČM. Výsledkem této práce je zjištění, že na základě porovnání obecných kritérií a argumentace ze znaleckých posudků nemohlo dojít k zákazu či pozastavení činnosti komunistické strany.

Abstract

The topic of banning or suspending the activities of the Communist Party of Bohemia and Moravia (KSČM) has long resonated in Czech society. The aim of the thesis is to answer, on the basis of summarized criteria and expert opinions, whether the KSČM did not meet the conditions for its prohibition or suspension of its activities in a certain period of its existence (1989–2012). The text is theoretically based on the concept of defensive democracy, the foundations of which are brought closer to the reader both in general terms and in a more detailed form in the environment of the Czech Republic. Among other things, the thesis reflects selected historical cases associated with the Communist Party, which led to the development of this concept in the Czech Republic. Individual efforts to legally sanction the Communist Party culminated in 2011 with a request from the Ministry of the Interior for expert opinions. The aim of these assessments was to support the reasoning of the upcoming proposal to suspend the activities of the KSČM. The result of this work is the finding that on the basis of a comparison of general criteria and arguments from expert opinions, the activities of the Communist Party could not be banned or suspended.

Klíčová slova

Komunismus, Komunistická strana Československa, Komunistická strana Čech a Moravy, zákaz, pozastavení činnosti, demokracie, kritéria, koncept obranyschopné demokracie

Keywords

Communism, Communist Party of Czechoslovakia, Communist Party of Bohemia and Moravia, prohibition, suspension of activities, democracy, criteria, militant democracy

Rozsah práce

101 966 znaků včetně mezer

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 1. 5. 2022

Jiří Sedlář

Poděkování

Rád bych touto cestou krátce poděkoval vedoucímu této práce Mgr. Lukáši Hájkovi, MA, Ph.D. za skvělou spolupráci a cenné připomínky. Dále také své rodině a mým drahým přátelům.

Obsah

1. Úvod	10
2. Teoretická část	11
2.1 Koncept obranyschopné demokracie	11
2.1.1 Model bojovné demokracie v SRN	12
2.1.2 Využívaná terminologie	13
2.2 Koncept obranyschopné demokracie v ČR	15
2.2.1 Podmínky vzniku a role politických stran v ČR	15
2.2.2 Postih politické strany či hnutí v ČR	16
2.2.3 Lustrační zákon v ČR	18
3. Historická část	19
3.1 Porevoluční období 1989–1999	19
3.1.1 Vznik KSČM	19
3.1.2 Téma zákazu či pozastavení činnosti KSČ(M) po roce 1989	20
3.1.3 Vývoj postoje širší společnosti ke KSČ(M) 1990	21
3.1.4 Období po roce 1990	23
3.2 Nové tisíciletí (2000-2012)	23
3.2.1 Vznik Dočasné komise Senátu	24
3.2.2 Vývoj postoje širší společnosti ke KSČ(M) 2011	25
3.2.3 Období po roce 2011	26
4. Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM	27
4.1 Posudek Miroslava Mareše	27
4.1.1 Problematické okruhy	27
4.1.2 Závěrečná doporučení Mareše	29
4.2 Posudek Michala Mazla	31
4.2.1 Vyhodnocení podkladů Komise	31

4.2.2 Závěrečná doporučení Mazla	32
4.3 Posudek Iva Svobody	32
4.3.1 Zodpovězení zadaných otázek	32
4.3.2 Závěrečná doporučení Svobody	34
4.4 Posudek Pavla Uhla	34
4.4.1 Rozdíly mezi DS a KSČM	34
4.4.2 Právo ve vztahu k minulosti KSČM	36
4.4.3 Závěrečná doporučení Uhla	36
5. Vyhodnocení naplnění hypotézy	37
6. Závěr	38
7. Použité zkratky	40
8. Seznam pramenů	42
Literární zdroje	42
Elektronické zdroje	44
Zákony	47
Expertní posudky	48
Seznam příloh	49

1. Úvod

Po rozpadu východního bloku se v českém prostředí polistopadové politiky začal formovat silný *antikomunismus*¹, který reflektoval tehdejší přechod z *totalitarismu*² k demokracii a tedy i změnu celospolečenského myšlení. Otázka další existence komunistické strany, ať už v jakékoliv podobě, se stala velmi aktuální. Nová ústava ani legislativa však nebyla na takový proces připravena.³ I přes opakující se četné snahy o zákaz či pozastavení činnosti⁴ tak k žádnému omezení v tomto smyslu směrem k českým komunistům nedošlo. Ostatně hektické období devadesátých let řešení této otázky z dnešního pohledu také příliš neprospívá. Společností v této době hýbala mnohá důležitější a ožehavější témata, stejně tak jako radikálnější a agresivnější uskupení.

České prostředí nabízí v souvislosti s komunisty mnoho odlišností od ostatních postkomunistických zemí. Stačí se zaměřit už jen na podobu současné Komunistické strany Čech a Moravy (dále jen „KSČM“), která nijak nerozporuje, že je *nástupnickou stranou*⁵ Komunistické strany Československa (dále jen „KSČ“). Zde tak nastává nejen morální, ale i legislativní problém. KSČ byla totiž zákonem č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu, postavena mimo zákon. V tomto zákoně je mimo jiné doslovně uvedeno, že: „*Komunistická strana Československa, její vedení i členové jsou odpovědní za způsob vlády v naší zemi v letech 1948-1989, a to zejména za programové ničení tradičních hodnot evropské civilizace, za vědomé porušování lidských práv a svobod, za morální a hospodářský úpadek provázený justičními zločiny a terorem proti nositelům odlišných názorů, nahrazením fungujícího tržního hospodářství direktivním řízením, destrukcí tradičních principů vlastnického práva, zneužíváním výchovy, vzdělávání, vědy a kultury k politickým a ideologickým účelům, bezohledným ničením přírody...*“⁶

V posledních volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, které se konaly v roce 2021, komunisté své poslanecké posty neobhájili.⁷ Tento neúspěch vedl mimo jiné k návratu k levicově extrémnější a konzervativnější minulosti.⁸ Zmíněný návrat by teoreticky mohl do budoucna znamenat eskalaci ohrožení směrem k demokratickému zřízení ČR.

Práce si dává za úkol vnést důležitý vhlad do problematiky postihu rizikových stran v ČR a zmapovat vývoj diskuze a judikatury s touto problematikou související. Její základ se opírá o

¹ Viz MAREŠ, Miroslav. *Antikomunismus v polistopadové politice, Česká konzervativní a liberální politika*. Sborník k desátému výročí založení revue Proglas. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000, s. 378-387.

² Viz BALÍK, Stanislav, KUBÁT, Michal. *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2004, s. 35-37.

³ Viz Teoretická část a Historická část.

⁴ Viz Historická část.

⁵ Termín „nástupnická“ nebo také „následnická“ strana, se používá v kontextu s KSČM z důvodu velkého provázání s předcházejícím subjektem, tedy KSČ. Tato provázanost se dotýká mnoha oblastí, tedy především členstva a ideologie. Viz HLOUŠEK, Vít - KOPEČEK, Lubomír (eds.), *Nástupnické komunistické strany a jejich typologizace, Rudí a růžoví: transformace komunistických stran*, Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002, s. 10 – 40.

⁶ Zákon č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu.

⁷ *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky: konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021* [online]. volby.cz: © Český statistický úřad, 2021. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps?xjazyk=CZ>

⁸ KUBIČKO, Radko. *Co se to děje u komunistů?* [online]. plus.rozhlas.cz: © 1997-2022 Český rozhlas, 2021. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/radko-kubicko-co-se-deje-u-komunistu-8541965>

obecná kritéria zákazu politické strany, a to jak v obecně teoretické rovině, tak i ve vztahu k přesným podmínkám ústavního práva ČR. Obsáhlá teoretická a historická část seznamuje čtenáře s odbornou rovinou práce, na základě které bude později posuzováno naplnění hypotézy.

Cílem textu je ověřit hypotézu, že KSČM ve sledovaném období (1989–2012) naplnila podmínky nutné k zákazu, či pozastavení strany. Při ověřování hypotézy se bude práce argumentačně opírat o expertní znalecké posudky, které si během prověřování ústavnosti KSČM vyžádala Vláda ČR.

Základem pro teoretickou rovinu bude teorie demokracie, teorie nedemokratických stran, militantní demokracie a liberální demokracie.

2. Teoretická část

2.1 Koncept obranyschopné demokracie

Naprostě zásadním konceptem, který do vysoké míry ovlivňuje a definuje postih extremistických a radikálních politických uskupení⁹, je právě *koncept obranyschopné demokracie*. Myšlenka ochrany demokracie a s tím související postih politických stran vychází ze zkušeností počátků 20. století. Právě tyto zkušenosti reagující zejména na období Výmarské republiky vedly k vytvoření zmiňovaného *konceptu obranyschopné demokracie*. Tedy demokracie, která není hodnotově neutrální, ale dokáže se aktivně bránit před extremistickými silami, které ji mají za cíl zničit.¹⁰ Za zakladatele tohoto konceptu je považován Karl Loewenstein. Zásadní role však bývá přisuzována také velmi kontroverznímu Carlu Schmittovi.¹¹ Loewenstein vytvořením zmiňovaného konceptu reagoval na nacistické převzetí moci v Německu. Uvědomoval si, že aby se mohlo podobným událostem do budoucna předcházet, je potřeba do ústavy zakotvit obranné mechanismy.¹² V kontextu demokracie, která umožňuje zničit sebe sama, se nabízí obecně známý citát nacistického válečného zločince Josepha Goebbelse: „*Přišli jsme do Říšského sněmu, abychom se vyzbrojili zbraněmi demokracie z jejího arzenálu. Stali jsme se poslanci Říšského sněmu, aby nám výmarská ideologie pomohla sama sebe zničit.*”

---

⁹ Takto označovaná uskupení zpravidla vystupují proti pravidlům ústavního státu a zpochybňují demokracii. Více se k této tématice vyjadřuje např. CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha: Portál, 2007.

¹⁰ VÝBORNÝ, Štěpán. *Časopis pro právní vědu a praxi: Koncept bránící se demokracie v judikatuře Ústavního soudu ČR* [online]. journals.muni.cz: Časopis pro právní vědu a praxi, 2016, s. 157-159. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5901/5008>

¹¹ Viz BLAŽEK, Tomáš. *Schmittovské kořeny konceptu obranyschopné demokracie?* Jurisprudence, 2009, roč. XVIII, č. 7, s. 4–13.

¹² Již v počátcích Loewenstein hovoří o obraně demokracie v podobě omezení práva svobody projevu a práva shromažďování. Tyto prvky můžeme sledovat u demokracií dodnes. Viz LOEWENSTEIN, Karl. *Militant Democracy and Fundamental Rights I/II*. The American Political Science Review. Jun 1937 vol. 31, No. 3/4, s. 417–432.

Nově vznikající koncept tak s sebou přinesl zásadní otázku hledání kompromisu mezi aktivní ochranou demokratického zřízení a základními lidskými právy. Loewenstein prosazoval v tomto ohledu především demokratický politický postup, ovšem v krajních případech nevyklučoval nedemokratické chování demokracie, a to zejména právě v případě boje s fašismem.¹³

Obnovené poválečné demokracie v Evropě byly, až na výjimky¹⁴, vystavěny především na deklaraci základních lidských práv a svobod pro všechny občany. V kontrastu s touto deklarací však zůstala prvotní snaha demokracie chránit. Z tohoto důvodu bylo již v počátcích aplikace *konceptu obranyschopné demokracie* jasné, že bude potřeba tyto práva omezovat.¹⁵ Tato skutečnost tak *de facto* přenesla naprosto stěžejní roli na soudní moc, která má dodnes za úkol o případném omezení základních práv rozhodovat. Současně bylo důležité zajistit určitou pružnost a rychlost, která měla soudům umožnit aktivně reagovat na různorodé podoby ohrožení demokracie. Této zásadní a nelehké roli soudní moci se bude práce věnovat zejména v rámci českého prostředí, a to v následující části.¹⁶

Směrem ke *konceptu obranyschopné demokracie* v současnosti rozeznáváme dva základní přístupy. Jedná se o *model bojovné demokracie*, který je prosazován například německou ústavou a *liberální model*, který je aplikován především ze strany USA.¹⁷ Vzhledem ke skutečnosti, že se tato práce zaměřuje zejména na české prostředí, bude se dále popisovat pouze německý model. Právě ten je totiž pro Ústavu České republiky v daném ohledu formující.

2.1.1 Model bojovné demokracie v SRN

Bylo to právě Německo, které se hrálo v poválečné historii naprosto zásadní roli v utváření podoby *konceptu obranyschopné demokracie*. Proto je tedy i velkou inspirací pro evropské, potažmo české soudnictví.¹⁸ *Koncept obranyschopné demokracie* je pevnou součástí německé ústavy,¹⁹ přičemž důkazem vysoké rozvinutosti konceptu je skutečnost, že ochranu demokratického zřízení zajišťuje řada speciálních opatření.²⁰ Na příkladu německé snahy aktivně bojovat proti ohrožení, zde pozorujeme pevné základy *bojovné*, či chcete-li, *militantní demokracie*. Tyto základy formují tři primární znaky. Prvním znakem, který zakotvuje tzv.

---

¹³ LOEWENSTEIN, Karl. *Militant Democracy and Fundamental Rights I/II*. The American Political Science Review. Jun 1937, vol. 31, No. 3/4, s. 417–432, s. 638-658.

¹⁴ Zde se nabízí debata, zda všechny státy jenž se prezentovaly jako demokracie (tedy vyskytovala se zde existence volebního aktu), opravdu dodržovaly lidská práva.

¹⁵ Právě v kontextu s již zmiňovaným pohledem Loewensteina.

¹⁶ Přesněji v části 2.2 Koncept obranyschopné demokracie v ČR.

¹⁷ Viz BLAŽEK, Tomáš. *Schmittovské kořeny konceptu obranyschopné demokracie?* Jurisprudence, Praha, ASPI. 2009, roč. XVIII, č. 7, s. 6- 15.

¹⁸ Toto tvrzení potvrzuje skutečnost, že česká judikatura v této oblasti často čerpá z německé zkušenosti, nebo na ni přímo odkazuje.

¹⁹ Principiálně jej nacházíme hned na několika místech, jmenovitě pak v: čl. 9 odst. 2 GG, čl. 18 GG, čl. 21 odst. 2 GG, čl. 79 odst. 3 GG (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, tedy Základní zákon Spolkové republiky Německo).

²⁰ V SRN zajišťují ochranu ústavnosti tři instituce: Spolkový Ústavní soud, Spolkový úřad na ochranu ústavnosti (doplňený o zemské odnože) a Spolkové ministerstvo vnitra. Tyto se pak opírají o již zmiňované články v GG.

Ewigkeitsklausel („věčná klauzule“), je závazek dodržování hodnot, které není možné nijak změnit ani zrušit.²¹ Druhým znakem je tzv. *Abwehr Bereitschaft* („připravenost“), tedy skutečnost, že je demokracie vždy připravena se aktivně bránit proti extremistickým silám. Posledním znakem je naprosto zásadní předběžná ochrana ústavnosti, ve které důležitou roli sehrává speciální instituce a tou je tzv. *Bundesamt für Verfassungsschutz* („Spolkový úřad na ochranu ústavnosti“). Ten sleduje extremistické tendence a je podřízen *Bundesministerium des Innern und für Heimat* („Spolkové ministerstvo vnitra“). Tyto instituce však nesmí zasahovat do samotného procesu zákazu.²² Mimo jiné vyvíjí Spolkový úřad na ochranu ústavnosti i osvětovou činnost a podává pravidelné zprávy o své činnosti²³, které následně mohou sloužit jako důležitý důkazní materiál při soudním procesu. Pozorujeme zde velmi aktivní přístup v předcházení ohrožení demokracie a doslovné naplnění názvu *bojovné demokracie*.

2.1.2 Využívaná terminologie

V kontextu s *konceptem obranyschopné demokracie* nacházíme různorodou terminologii a výklady jednotlivých autorů, ale i státních dokumentů. Pro lepší orientaci čtenáře v odborné terminologii, jsem níže sestavil přehledovou tabulku.

Termín	Původ slova	Autoři	Popis
Agonistní či agonní demokracie	Agonistic Democracy (angl.)	Mouffe	Schopnost demokracie transformovat svou politiku od antagonismu k agonismu. ²⁴
Bojovná demokracie	Kämpferische Demokratie (něm.)	Pojem ze státních a ústavních dokumentů SRN.	Vhodným překladem je také „útočná“ či „agresivní“ demokracie.
Bojovná, bojeschopná demokracie	Streitbare Demokratie (něm.)	Backes, Jesse	Můžeme přeložit také jako „zápasící“ či „střetu schopná“ demokracie.
Bránící se demokracie	Demokratischutzes	Klump	

²¹ Odkaz nacházíme v čl. 79 odst. 3 GG, který hovoří o nezměnitelnosti čl. 1 a čl. 20 GG. Tyto zmiňované články doslovně popisují hodnoty SRN.

²² Výhradní slovo v rozhodování má pouze Spolkový Ústavní soud, přičemž postupuje dle čl. 18 a čl. 21 GG.

²³ *Der Ver-fas-sungs-schutz (Ochrana ústavy): Der Verfassungsschutzbericht (Zpráva o ústavní ochraně)* [online]. verfassungsschutz.de: © 2022 Bundesamt für Verfassungsschutz, 2021. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.verfassungsschutz.de/DE/home/home_node.html

²⁴ Jedná se o určité sjednocení v případě ohrožení.

(něm.)			
Demokracie schopná obrany či obranyschopná demokracie	Wehrhafte Demokratie (něm.)	Pojem z Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland.	Vhodným překladem je také „bránící se“ demokracie.
Imunitní či imunní demokracie	Immunized Democracy (angl.)	Pedazhur	Autor tento koncept prezentuje jako ideální model, který stojí na liberálním právním řádu. Ten je následně schopný pružně měnit právní normy podle nastalé situace.
Militantní demokracie	Militant Democracy (angl.)	Loewenstein	Toto označení můžeme považovat za původní.
Netolerantní demokracie	Intolerant Democracy (angl.)	Fox, Nolte	Tuto podobu konceptu prosazovali např. Fox a Nolte. Ti upozorňují především na skutečnost, že konání demokratických voleb neposkytuje samo o sobě dostatečné záruky, aby demokracie byla schopna odolat antidemokratickým stranám, které skrytě inklinují k radikálním postojům.
Substantivní demokracie	Substantive Democracy (angl.)	Schmitt	Koncept navrhuje přijetí bezpečnostních opatření při obraně demokracie. Tento koncept záměrně potlačuje liberální principy vlády práva.

Příloha č. 1: Terminologie související s konceptem obranyschopné demokracie.²⁵

²⁵ Terminologie převzata z DANICS, Štefan. *Politologicko-právní aspekty militantní demokracie*, 2013, s. 155-157. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: http://bit.fsv.cvut.cz/issues/02-13/full_02-13_09.pdf

2.2 Koncept obranyschopné demokracie v ČR

Stejně tak jako ostatní evropské demokracie, tak se i ta česká vydala cestou aktivní obrany sebe sama.²⁶ Na začátek této cesty si však musela počkat, a to kvůli komunistické nadvládě ve státě, která trvala až do roku 1989. Naprosto rozhodující a zásadní roli v *konceptu obranyschopné demokracie* v ČR, má - podobně jako v zahraničí - Ústavní soud. Pokud se jedná o omezování lidských práv a svobod, které jsou úzce spojeny s ochranou demokracie a tedy i s omezováním existence politických stran, nenacházíme žádnou jinou instituci s dostatečnými kompetencemi, která by mohla v této věci rozhodovat.²⁷ Níže se práce bude zabývat judikaturou a zákony, které upravují podobu existence politických stran a hnutí v ČR a které jsou založeny na *konceptu obranyschopné demokracie*.

2.2.1 Podmínky vzniku a role politických stran v ČR

Pokud budeme hovořit o postihování politické strany v prostředí ČR, je předem důležité si ujasnit, za jakých podmínek politická strana vzniká a jakou má v současném českém demokratickém zřízení roli. Formujícím zákonem pro vznik a existenci politické strany či hnutí je zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a hnutích. Ten poměrně detailně²⁸ popisuje podmínky, za kterých strana vzniká a následně funguje. Důležitým paragrafem tohoto zákona je vzhledem k této práci §4 úvodního ustanovení. Právě ten specifikuje podmínky, za kterých politické strany a hnutí nesmí vznikat či vyvíjet činnost. Paragraf definuje, že *vznikat a vyvíjet činnost nemohou strany a hnutí*:

- a) které porušují ústavu a zákony nebo jejichž cílem je odstranění demokratických základů státu,
- b) které nemají demokratické stanovy nebo nemají demokraticky ustanovené orgány,
- c) které směřují k uchopení a držení moci zamezujícím druhým stranám a hnutím ucházet se ústavními prostředky o moc nebo které směřují k potlačení rovnoprávnosti občanů,
- d) jejichž program nebo činnost ohrožují mravnost, veřejný pořádek nebo práva a svobodu občanů.²⁹

Dle Listiny základních práv a svobod, jakožto součásti ústavního pořádku ČR, odd. druhý, čl. 20, má každý občan ČR právo zakládat politické strany a politická hnutí a sdružovat se v nich.³⁰ I v tomto článku nalezneme, a to přesněji v bodě 3), specifikaci omezení těchto práv. Jmenovitě se jedná o *ohrožení bezpečnosti státu, ochranu veřejné společnosti, veřejného pořádku a ochranu práv a svobod druhých*.³¹ Za poměrně kontroverzní část tohoto bodu můžeme považovat „*předcházení trestným činům*“, u kterého si jistě čtenář dokáže představit

²⁶ Tedy cestou *bojovné demokracie*.

²⁷ VÝBORNÝ, Štěpán. *Časopis pro právní vědu a praxi: Koncept bránící se demokracie v judikatuře Ústavního soudu ČR* [online]. journals.muni.cz: Časopis pro právní vědu a praxi, 2016, s. 158. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cvpv/article/view/5901/5008>

²⁸ Proti předchozím úpravám existence politických stran a hnutí v ČR, ČSFR a ČSR.

²⁹ §4, zákona č. 424/1991, o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.

³⁰ Hl. druhá, odd. druhý, čl. 20 ústavního zákona č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

³¹ Tamtéž.

různorodé výklady a pochopení napříč společnostmi. Zde je třeba zmínit, že i přes viditelnou inspiraci u SRN, nedošlo v českém prostředí k dotvoření potřebných institucí³², které by toto předcházení zajišťovaly. Právě zmiňované právo se svobodně sdružovat společně s právem na svobodu projevu následně působí jako jednoduchá a účinná argumentace proti postihování extremistických výroků a organizací obecně.³³ Zároveň zde vyvstává otázka, zda snaha o zákaz či pozastavení činnosti nově vznikající, či již fungující politické strany, není pouhým politickým konkurenčním bojem.³⁴

Co se týče role politických stran v demokratickém pluralitním systému, je třeba zdůraznit, že jsou ústavou vnímány jako *naprosto rozhodující subjekty*.³⁵ Samotná existence politických stran a hnutí, které společně s již zmiňovaným právem na svobodu projevu, jenž mimo jiné doslovně zmiňuje i *právo svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu*,³⁶ zajišťuje a chrání reprezentativní demokracii. Zásadní skutečností však zůstává, že ačkoliv politické strany a hnutí mají naprosto zásadní roli ve tvoření a činnosti jednotlivých státních orgánů, zůstávají od státu odděleny a jsou tak díky svému postavení do vysoké míry chráněny.³⁷

2.2.2 Postih politické strany či hnutí v ČR

Formy právního postihu politických stran a hnutí jsou v současnosti uvedeny v zákoně č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a hnutích. Zákon zde podmínky postihu jasně definuje, přesněji pak v části „Zánik, zrušení a pozastavení činnosti strany a hnutí.“³⁸ Za nejtěžší formu trestu pro politické strany či hnutí se dá zcela jistě považovat jejich rozpuštění. Rozpuštění strany či hnutí spadá pod §13 výše jmenovaného zákona. O tomto konkrétním postihu rozhoduje na základě návrhu Vlády ČR³⁹ Nejvyšší správní soud (NSS). Ten má za úkol posoudit opodstatnění předložených důkazů⁴⁰ a poté prověřit naplnění čtyř zákonných podmínek, dle kterých následně v této věci rozhoduje. Tyto podmínky jsou jmenovitě:

³² Např. Spolkový úřad na ochranu ústavnosti.

³³ Jedná se o průvodní jev většiny snah o postih KSČM.

³⁴ O této skutečnosti se hned několikrát NSS zmiňuje ve své judikatuře. Např. viz *Politické strany: podmínky pro rozpuštění politické strany: Vydání 6/2009* [online]. sbirka.nssoud.cz: © 2022 Nejvyšší správní soud, 2021. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://sbirka.nssoud.cz/cz/politicke-strany-podminky-pro-rozpusteni-politicke-strany.p1888.html>

³⁵ SLÁDEČEK, Vladimír – MIKULE, Vladimír – SYLLOVÁ, Jindřiška. *Ústava České republiky. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 44.

³⁶ Hl. druhá, odd. druhý, čl. 17, odst. 2), ústavního zákona č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

³⁷ MERTL, Jan. *Ideologie parlamentarismu a naše doba*. Praha, 1933, s. 30.

³⁸ §12-§16 zákona č. 424/1991, o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.

³⁹ Případně prezidenta republiky. Viz *Politické strany: podmínky pro rozpuštění politické strany: Vydání 6/2009* [online]. sbirka.nssoud.cz: © 2022 Nejvyšší správní soud, 2021, IV. 1.2., 63. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://sbirka.nssoud.cz/cz/politicke-strany-podminky-pro-rozpusteni-politicke-strany.p1888.html>

⁴⁰ NSS komentuje tuto skutečnost následovně: „...k zásadní roli, kterou politické strany hrají v řádně fungující demokracii, a s ohledem na jejich mimořádný a nezastupitelný význam v zastupitelské formě vlády, musí stát nakládat velmi obezřetně s pravomocí zasahovat do jejich činnosti... Pouze přesvědčivé a závažné důvody proto mohou ospravedlnit omezení svobody sdružování v politických stranách.“

Viz *Politické strany: podmínky pro rozpuštění politické strany*, IV. 1.2., 49. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://sbirka.nssoud.cz/cz/politicke-strany-podminky-pro-rozpusteni-politicke-strany.p1888.html>

- 1) zjištěné chování politické strany je protiprávní,⁴¹
- 2) je přičitatelné dané politické straně,
- 3) představuje dostatečně bezprostřední hrozbu pro demokratický právní stát a
- 4) zamýšlený zásah je přiměřený sledovanému cíli, tj. nenarušuje princip proporcionality mezi omezením práva sdružovat se v politických stranách a zájmem společnosti na ochraně jiných hodnot. Těmito hodnotami jsou zejména zájem na bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti a veřejném pořádku, předcházení trestným činům nebo ochrana práv a svobod druhých.⁴²

Jak jsem již uvedl výše, rozhodování o rozpuštění politického subjektu stojí především na dokazování, které je naprosto zásadní. NSS tento proces komentuje tak, že díky naprosto zásadní roli politických stran v demokracii je třeba tyto strany chránit, a to právě ztíženými podmínkami pro rozpuštění oproti ostatním uskupením.⁴³ Hned v úvodu práce se tedy opakovaně setkáváme tématem zamýšlené ochrany demokracie, která je v kontrastu se základními lidskými právy. Ústava proto dle NSS klade na politické strany dva základní požadavky: „*respekt k základním demokratickým principům a odmítání násilí k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy)*“.⁴⁴ Tento požadavek dále rozvíjí v dalších bodech, ve kterých mimo jiné mluví o zásahu demokratického systému v případě, pokud daná strana směřuje k destrukci demokratického systému, nebo k porušování uznávaných práv.⁴⁵ Zde jasně sledujeme naplnění podstaty základů *bojovné demokracie*.

Druhou formou právního postihu je pozastavení činnosti strany a hnutí, které spadá pod §14.⁴⁶ Pozastavení činnosti má obdobná pravidla jako rozpuštění. Sledujeme zde však dva zásadní rozdíly. Prvním je skutečnost, že cesta k pozastavení činnosti se zdá být jednodušší, než cesta k rozpuštění. Je to především z toho důvodu, že k pozastavení dochází na základě širšího spektra příčin,⁴⁷ které se mohou týkat například i porušení pravidel hospodaření. Druhým zásadním rozdílem je samotná podoba trestu. Pozastavení činnosti je pouhým přechodným trestem, jehož účinnost je stanovena zákonem na jeden rok. V tomto období může strana nebo hnutí dále vyvíjet svou činnost, ač pouze směrem k odstranění skutkové podstaty uložení tohoto trestu. Pokud k tomuto odstranění nedojde, je zahájen proces na rozpuštění strany.⁴⁸ Pokud však strana či hnutí odstraní skutečnosti, které vedly k pozastavení činnosti, má právo na její znovuoobnovení.⁴⁹

Příkladů snah o právní postih politických stran a hnutí v České republice nenalezneme mnoho. Zásadním a dosud jediným úspěšným případem je proces s Dělnickou stranou (DS).⁵⁰ Jediným neúspěšným pokusem o zákaz či pozastavení je poté právě případ KSČM. Zde zdůrazňují, že do tohoto výčtu úmyslně nezahrnují ty politické strany a hnutí, které byly zrušeny, či jejich činnost byla pozastavena z jiných důvodů, než je přímé ohrožení

⁴¹ Dle §4 zákona č. 424/1991, o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.

⁴² *Politické strany: podmínky pro rozpuštění politické strany: Vydání 6/2009* [online]. sbirka.nssoud.cz: © 2022 Nejvyšší správní soud, 2021. Úvod, odst. III. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://sbirka.nssoud.cz/cz/politicke-strany-podminky-pro-rozpusteni-politicke-strany.p1888.html>

⁴³ *Politické strany: podmínky pro rozpuštění politické strany*, IV. 1.2., 43.

⁴⁴ *Politické strany: podmínky pro rozpuštění politické strany*, IV. 1.2., 44.

⁴⁵ *Politické strany: podmínky pro rozpuštění politické strany*, IV. 1.2., 45 a 46.

⁴⁶ Zákon č. 424/1991 Sb, o sdružování v politických stranách a hnutích.

⁴⁷ §14, odst. 1, zákona č. 424/1991 Sb, o sdružování v politických stranách a hnutích.

⁴⁸ §14, odst. 2, zákona č. 424/1991 Sb, o sdružování v politických stranách a hnutích.

⁴⁹ §14, odst. 3, zákona č. 424/1991 Sb, o sdružování v politických stranách a hnutích.

⁵⁰ DS byla krajně pravicová, extremistická strana, kterou rozpustil NSS v roce 2010.

demokracie. Mezi důvody takových rozpuštění patří například nesplnění povinnosti § 6 odst. 5 zákona o politických stranách,⁵¹ který hovoří o povinnosti ustavení orgánů strany ve lhůtě šesti měsíců od jejího vzniku. Za další příklad by mohl být považován zákaz Komunistického svazu mládeže (KSM).⁵² Ovšem KSM byl posuzován jako spolek, takže rovněž do tohoto výčtu nepatří.

Neopomíjitelnou realitou posuzování právního postihování politických stran a hnutí je spojitost s mezinárodním právem, konkrétně pak s Evropským soudem pro lidská práva (ESLP). Judikatura ESLP týkající se této tematiky by si jistě zasloužila svou vlastní bakalářskou práci. Je však obecně známou skutečností, že judikatura NSS je zobecněnou verzí judikatury ESLP, která je v této záležitosti názorově konzistentní.⁵³

2.2.3 Lustrační zákon v ČR

Typickým rysem spojení „postkomunistických“ demografií v Evropě a *konceptu obranyschopné demokracie* jsou tzv. „lustrační zákony“. V této oblasti se ČR řídí dle §2 zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky.⁵⁴ Ten doslovně říká, že: „*Předpokladem pro výkon funkce uvedené v § 1⁵⁵ je, že občan v období od 25. 2. 1948 do 17. 11. 1989 nebyl: a) příslušníkem Sboru národní bezpečnosti zařazeným ve složce Státní bezpečnosti; b) evidován v materiálech Státní bezpečnosti jako rezident, agent, držitel propůjčeného bytu, držitel konspiračního bytu, informátor nebo ideový spolupracovník Státní bezpečnosti.*“⁵⁶ Cílem tohoto zákona je znemožnění participace výše specifikovaných občanů na chodu státu.⁵⁷ MV má dle tohoto zákona povinnost vydávat tzv. „lustrační osvědčení“.⁵⁸ Pozoruhodnou skutečností je, že lustrační zákon neprošel žádnou novelizací a odkazuje na neexistující struktury ČSFR.⁵⁹ Ačkoliv tak v porevolučním období splnil svůj účel, je nyní zanedbáván. Právě zjevným

⁵¹ §6, odst. 5, zákona č. 424/1991 Sb, o sdružování v politických stranách a hnutích.

⁵² Právě rozpuštění KSM bylo jedním z podporujících argumentů v posudku Miroslava Mazla pro pozastavení činnosti KSČM. Viz MAZEL, Michal. *Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM: Mazel-KSČM-analýza*, s. 20-21 [online]. mvcr.cz: © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/norskefondy/ViewFile.aspx?docid=21677966>

⁵³ Ochrana demokracie dle ESLP musí být vždy v souladu s ochranou základních lidských práv.

⁵⁴ Ve spojitosti s tímto zákonem se také někdy uvádí zákon č. 279/1992 Sb., o předpokladech pro výkon funkcí jmenováním příslušníků Policie ČR, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ Tento paragraf zákona stanoví některé další předpoklady pro výkon funkcí obsazovaných volbou, jmenováním nebo ustanovováním. Ačkoliv je doposud využíván, obsahuje odkazy na funkce zaniklé ČSFR.

⁵⁶ Zákon č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky.

⁵⁷ A to ve stěžejních oblastech státu, jakými je například: armáda (v zákoně uvedena Československá armáda), Kancelář prezidenta republiky (opět uvedena jako kancelář p.r. ČSFR), nebo v České televizi.

⁵⁸ *Vystavení osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb. (tzv. lustrační osvědčení) jednotlivci* [online]. Ministerstvo vnitra: © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena. 200?. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vystaveni-osvedceni-podle-zakona-c-451-1991-sb-tzv-lustracni-osvedceni-jednotlivci-154278.aspx>

⁵⁹ Viz znění zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky.

zanedbáváním tohoto zákona, a to v rámci novelizace, se stát z právního hlediska částečně připravuje o jeden z obranných mechanismů demokracie.⁶⁰

3. Historická část

3.1 Porevoluční období 1989–1999

Otázku týkající se vzniku a následného omezení existence KSČM musíme v historickém kontextu let 1989-1990 úzce spojit s KSČ.⁶¹ Níže se bude práce zabývat vybranými historickými okamžiky, které propojují rozvinutí konceptu obranschopné demokracie v legislativě ČR, a komunistickou stranu. Zajímavým doplněním je porovnání vnímání tématu zákazu či pozastavení činnosti komunistické strany v průběhu času.

3.1.1 Vznik KSČM

Příloha č. 2: Znak KSČ.⁶²

Vznik KSČM v mnoha ohledech odpovídal hektické porevoluční době přelomu osmdesátých a devadesátých let. Po listopadových událostech roku 1989 se konal Mimořádný sjezd KSČ,⁶³ na kterém bylo mimo jiné rozhodnuto, že bude započat proces tzv. symetrické federalizace strany.⁶⁴ Právě toto rozhodnutí bylo pro vznik KSČM naprosto zásadní a ustavující. Dosud totiž existovala pouze Komunistická strana Slovenska (KSS), která spadala pod nadřazenou

---

⁶⁰ Je otázkou, jak by byl v případě soudního sporu tento zákon obhajitelný, právě směrem k již zmiňované skutečnosti, že poukazuje na neexistující struktury.

⁶¹ Především z toho důvodu, že KSČM vznikla jako podřízená zemská odnož KSČ. Viz Vznik KSČM.

⁶² Zde můžeme vidět znak KSČ, který obsahuje typické prvky komunistické ideologie. Zdroj: *Znak KSČ* [online]. cs.wikipedia.org: Ericmetro – Vlastní dílo, 2014. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Komunistick%C3%A1_strana_%C4%8Ceskoslovenska#/media/Soubor:Emblem_of_the_Communist_Party_of_Czechoslovakia.svg

⁶³ Známý také jako XVIII. sjezd KSČ a mylně označován jako XVIII. sjezd KSČS. Sjezd KSČS se konal až v listopadu 1990 (Během tohoto roku došlo ke změně názvu KSČ na KSČS).

⁶⁴ Viz MALÍŘ, Jiří - MAREK, Pavel a kol. *Politické strany, 1938-2004*. Brno: Doplněk, 2005.

KSČ. Do tohoto okamžiku tedy můžeme mluvit o jakési asymetričnosti rozdělení sil, ve kterém byla KSS „pouhou“ územní organizací podřazenou KSČ na Slovensku, bez české protivarianty. Výsledkem symetrické federalizace tak byl vznik KSČM. Ta byla zapsána 31. 3. 1990 jako územní organizace podřazená KSČ v Čechách a na Moravě.⁶⁵

3.1.2 Téma zákazu či pozastavení činnosti KSČ(M) po roce 1989

Otázka zákazu KSČ ani zdaleka nepatřila v prvotních polistopadových měsících k důležitým tématům jak politických elit, tak ani širší společnosti.⁶⁶ Jediným výraznějším „protikomunistickým“ krokem bylo zrušení tzv. „vedoucí úlohy“ KSČ. Ta byla zakotvena v ústavním zákoně ČSSR č. 100/1960 Sb., Hl. první - Společenské zřízení, čl. 4, přičemž zrušení tohoto článku bylo logickou podmínkou k realizaci demokratických voleb.

Hlavní roli v otevření otázky zákazu KSČ sehrál, *de facto* nechtěně, tehdejší prezident ČSSR Václav Havel.⁶⁷ Ten byl na lednové besedě roku 1990 zaskočen britským publicistou Rogerem Scrutonem, který jako jeden z prvních přímo otázku na zákaz KSČ vyslovil.⁶⁸ Havel tehdy viděl cestu nikoliv v zákazu komunistické strany, ale především ve změně společenského myšlení - tedy v porážení komunistů v demokratických volbách.⁶⁹ V tomto kontextu se později zmiňoval také o ostatních postkomunistických zemích, kde zpravidla dostaly komunistické strany šanci na transformaci.⁷⁰ Tato šance na transformaci měla v praxi znamenat prostor pro přestavbu komunistické strany zevnitř. Ta měla zejména přehodnotit svůj přístup k prosazování své ideologie, tedy existovat bez využití hrubé síly jako nástroje politické moci, obhajování komunistických zločinů z minulosti, jejich popírání a bez využívání komunistických symbolů.

Za nejvýznamnějšího názorového oponenta Havlova pasivního přístupu můžeme zpětně považovat tehdejšího městského prokurátora v Praze Tomáše Sokola, který mimo jiné později úspěšně zastupoval ČR v procesu s již zmíněnou DS. Ten sdělil otevřeným dopisem ze dne 17. 4. 1990, že od 1. 5. 1990 začne posuzovat činnost KSČ z hlediska možného naplnění skutkové podstaty trestného činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a

---

⁶⁵ *Komunistická strana Čech a Moravy: Vznik KSČM* [online]. kscm.cz: © KSČM 2003 - 2010. Všechna práva vyhrazena, 2010. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z:

<https://web.archive.org/web/20110808050048/http://www.kscm.cz/nase-strana/24002?chapter=1297>

⁶⁶ Viz CHARVÁT, Jakub. *Otázka zákazu KSČ(M) po listopadu 1989: Příspěvek připravený pro XX. ročník Letní školy výchovy k občanství, demokracii a evropanství pro učitele občanské výchovy, občanské nauky a základů společenských věd na téma „Společenskovědní aspekty fenoménu „vyrovnávání s minulostí“ v kontextu výchovy k občanství“ pořádané Katedrou společenských věd Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve dnech 18. až 21. srpna 2013* [online]. researchgate.net, 2013, s. 3-4. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/317823146_Otazka_zakazu_KSCM_po_listopadu_1989

⁶⁷ Od 29. 3. 1990 prezident přejmenované ČSFR.

⁶⁸ Ve svých vzpomínkách tuto situaci popisuje PITHART, Petr. *Devětaosmdesátý. Vzpomínky a přemýšlení. Krédo*. Praha: Academia, 2009, s. 124–125.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ POKORNÝ, Jakub. *Havel vysvětlil studentům, proč nezakázal komunisty* [online]. idnes.cz: © 1999–2022 MAFRA, 2005. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/havel-vysvetlil-studentum-proc-nezakazal-komunisty.A051114_205217_domaci_dp

svobod.⁷¹ Jeho tehdejší nadřízený prokurátor Pavel Rychetský⁷² se proti této snaze důrazně postavil. Důvodů k tomuto postoji nalezneme hned několik. Jedním důvodem byla skutečnost, že otevřený dopis do vysoké míry pobouřil komunistické poslance Federálního shromáždění (FS). Ti na protest proti němu opustili 27. společnou schůzi Sněmovny lidu a Sněmovny národů FS⁷³ a málem tak započali ústavní krizi.⁷⁴ Další důvod k tomuto postoji později okomentoval sám Rychetský tak, že v roce 1990 ještě neexistovala vhodná právní úprava, která by byla schopna plnohodnotně a legitimně komunisty postihovat.⁷⁵

Prvním přímým požadavkem na pozastavení činnosti KSČ, nepřímo navazujícím na otevřený dopis Tomáše Sokola, je tzv. Prohlášení historických demokratických politických stran.⁷⁶ Toto prohlášení ze dne 17. 5. 1990 bylo adresováno předsednictvu Federálního shromáždění. Text pracoval mimo jiné s představou, že s pádem komunistického režimu měla zaniknout i komunistická strana. Jelikož však k této situaci nedošlo, měla vláda připravit vhodné legislativní prostředí, které by následně umožnilo rychle a efektivně pozastavit činnost KSČ. Zde je však v kontextu května roku 1990 nutné ujasnit, že se prvorepublikové strany, které toto prohlášení sepsaly, nacházely v poměrně složité situaci. Před nadcházejícími volbami se totiž potřebovaly nutně distancovat od svého dřívějšího působení v rámci Národní fronty (NF),⁷⁷ kdy více méně respektovaly totalitní režim KSČ.⁷⁸ Tento první požadavek na pozastavení KSČ z dnešního pohledu tedy můžeme považovat za pouhé vyvrcholení předvolební strategie, které nemělo na činnost KSČ větší dopad.⁷⁹

3.1.3 Vývoj postoje širší společnosti ke KSČ(M) 1990

Tomáš Sokol svým otevřeným dopisem otevřel nejen diskusi o budoucnosti komunistů, ale také nepřímo poukázal na určitou rozdělenost společnosti v postoji k tomuto tématu. Zajímavým ukazatelem rozpoložení občanské společnosti je průzkum veřejného mínění z května 1990. V tomto průzkumu se Institut pro výzkum veřejného mínění (IVVM)⁸⁰ ptal nejen na to, zda by měla mít KSČ stejná práva a povinnosti jako ostatní strany (viz Příloha č. 3), ale také zda by měla být KSČ zakázána (Příloha č.4). Výsledky tohoto průzkumu jasně ukazují, že si porevoluční společnost nedovedla fungování státu bez participace komunistů představit, což potvrdily i následující volby.

⁷¹ Tomáš Sokol tento dopis nechal otisknout v několika celostátních denících, se snahou oslovit i řadové členy. Viz DRDA, Adam – DUDEK, Petr. *Kdo ve stínu čeká na moc. Čeští komunisté po listopadu 1989*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006, s. 126-130.

⁷² Od roku 2003 předseda Ústavního soudu ČR.

⁷³ Konané 18. 4. 1990.

⁷⁴ Právě v této době totiž probíhaly zásadní jednání o budoucí podobě vztahu Česka a Slovenska v rámci ČSFR.

⁷⁵ GOLIS, Ondřej - VRÁNA, Karel. *Hasnoucí hvězda: Reportéři ČT* [online]. ceskatelevize.cz: © Česká televize 1996–2021, 2020, čas: 12:50. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1142743803-reporteri-ct/220452801240040/0/75118-hasnouci-hvezda/>

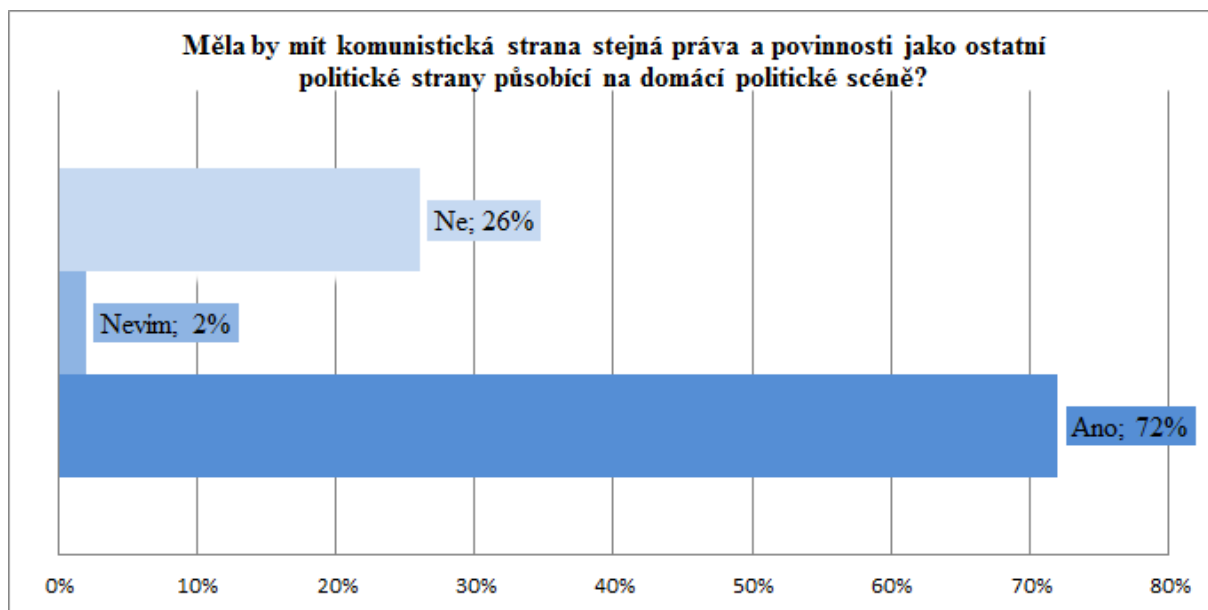
⁷⁶ Toto prohlášení bylo sepsáno zástupci dřívější politiky ČSR: Československou stranou lidovou (ČSL), Československou stranou socialistickou (ČSS), Československou sociální demokracií (ČSSD) a Demokratickou stranou (DS 2). Viz CHARVÁT, 2013, s. 7-8.

⁷⁷ V tomto kontextu mluvíme zejména o ČSL a ČSS.

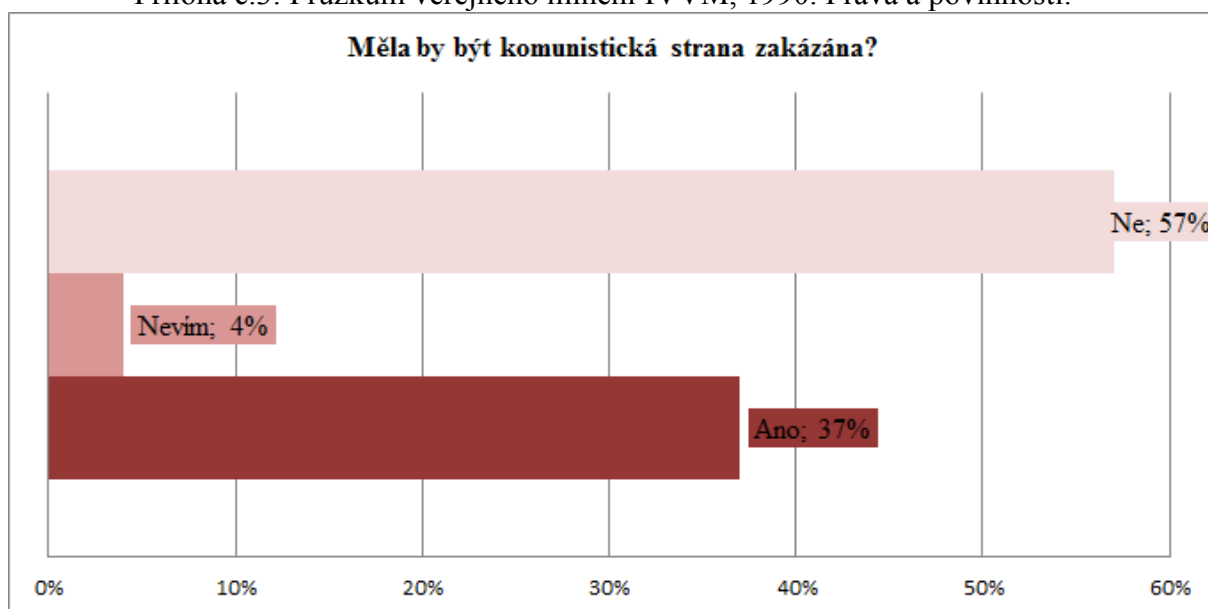
⁷⁸ CHARVÁT, 2013, s. 7-8.

⁷⁹ KRÁKORA, Pavel. Československá strana lidová a Československá strana socialistická před a po svobodných volbách 1990. In KRÁKORA, Pavel a kol. *Svobodné volby v Československu 1990 – Referendum o dalším směřování*. Praha: Nakladatelství Epocha, 2010, s. 209–210 a 214-215.

⁸⁰ Dnes známý pod názvem CVVM.

Příloha č.3: Průzkum veřejného mínění IVVM, 1990. Práva a povinnosti.⁸¹

Příloha č.4: Průzkum veřejného mínění IVVM, 1990. Zákaz.⁸²

Volby do Sněmovny lidu Federálního shromáždění, které se konaly počátkem června roku 1990, zajistily KSČ druhé místo s 13,6 % hlasů. Zde je však třeba uvést na pravou míru, že odstup mezi vítězem voleb Občanským fórem (OF), které získalo 53,15 %, a druhými komunisty, činil téměř tři miliony voličských hlasů.⁸³ Obdobně také dopadly volby do

⁸¹ Údaje převzaty z: FIALA, Petr – HOLZER, Jan – MAREŠ, Miroslav – PŠEJA, Pavel. *Komunismus v České republice. Vývojové, systémové a ideové aspekty působení KSČM a dalších komunistických organizací v české politice*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 1999, s. 102.

⁸² Tamtéž.

⁸³ ČSÚ. *Volby do Sněmovny lidu Federálního shromáždění konané ve dnech 8. - 9.6.1990 na území České republiky: Celkové výsledky hlasování* [online]. volby.cz: © Český statistický úřad, 2021. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/sl1990/u4>

Sněmovny národů Federálního shromáždění, ve kterých komunisté získali 13,8 %.⁸⁴ Z těchto výše uvedených údajů můžeme usoudit, že společnost ve svém postoji vyznávala podobný přístup, jako například Václav Havel nebo vedení OF. Tedy porážet komunisty ve svobodných volbách a neklesat ke, koneckonců komunistickým, praktikám perzekuce a odplaty.⁸⁵

3.1.4 Období po roce 1990

Další pokus o zákaz komunistické strany najdeme již necelý rok od konání voleb, 4. 9. roku 1991. Právě v tento den byl projednáván návrh zákona o době nesvobody, přičemž poslanec Jozef Klokner⁸⁶ navrhl připojení odstavce, který by činnost komunistické strany zakázal. Tento Kloknerův návrh se nesetkal se širší podporou a proto nakonec realizován nebyl. Nicméně právě tento zákon, který byl později schválen jako zákon č. 480/1991 Sb., o době nesvobody, jedno významné vymezení proti komunistické ideologii přinesl, a to hned v § 1: „V letech 1948 až 1989 komunistický režim porušoval lidská práva i své vlastní zákony.“⁸⁷ Právě tento malý paragraf otevřel dveře pro pozdější schválení velmi důležitého a z pohledu této práce i nosného zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu. Podobně, jako u prvního zmiňovaného zákona, se objevil i u tohoto pozměňovací návrh, který směřoval proti existenci KSČM. Tento návrh, který podali poslanci Sdružení pro republiku - Republikánské strany Československa (SPR-RSČ), se zdá být z dnešního pohledu velmi ambiciózní. Dával si totiž za úkol zakázat nejen komunistickou stranu, ale i všechny strany bývalé Národní fronty.⁸⁸ Možná i proto nezískal žádnou podporu.⁸⁹

3.2 Nové tisíciletí (2000-2012)

⁸⁴ ČSÚ. *Volby do Sněmovny národů Federálního shromáždění konané ve dnech 8. - 9.6.1990 na území České republiky: Celkové výsledky hlasování* [online]. volby.cz: © Český statistický úřad, 2021. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/sn1990/u4>

⁸⁵ Viz CHARVÁT, 2013, s. 8.

⁸⁶ Člen branného a bezpečnostního výboru FS, který tento návrh zákona projednával.

⁸⁷ §1 zákona č. 480/1991 Sb., o době nesvobody.

⁸⁸ Členem byla např. již zmiňovaná ČSSD, nebo KDU-ČSL.

⁸⁹ CHARVÁT, 2013, s. 17-18.

Vstup do 21. století s sebou přinesl nové impulzy pro posouzení existence KSČM. V této době se objevilo hned několik iniciativ,⁹¹ které požadovaly zejména přerušeni komunikace s KSČM na všech úrovních chodu státu. Toto oživení komunistické otázky nepřímo vedlo k návrhu na novelizaci trestního zákoníku, který by zakazoval propagovat komunismus.⁹² Nicméně ani tento návrh se nesetkal se širší podporou politického vedení a nebyl přijat.⁹³

3.2.1 Vznik Dočasné komise Senátu

V roce 2006 vznikla na půdě Senátu Parlamentu ČR tzv. Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM (Dále jen „Komise“). Ta měla za úkol zhodnotit, zda komunistická strana postupuje v souladu s Ústavou ČR.⁹⁴ Hlavním cílem senátorů bylo prozkoumat, zda strana neusiluje o odstranění demokratických základů státu. Tím by porušovala již dříve zmiňovaný zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách. Této obtížné situaci pro komunisty nepomohlo mimo jiné nešťastné vyjádření dlouholetého předsedy KSČM Vojtěcha Filipa z roku 2007, který na zasedání ÚV KSČM pronesl památnou větu: „*Pokusme se vrátit k Leninovi. Jestliže komunisté měli být z pohledu leninské teorie třikrát nej – tedy nejrevolučnější, nejpokrokovější a nejmasovější, tak měli být také internacionální... je KSČM připravena ideově, teoreticky, ale zejména politicky a věcně vyvolat a postavit se do čela eventuálních revolučních procesů – ano či ne?*“⁹⁵ Tento, ale i jiné kontroverzní výroky a dokumenty podpořily Komisi v přesvědčení, že se komunisté nezdráhají pro prosazení svých politických názorů využít hrubou sílu. První výsledek Senátní komise přišel již v roce 2007. Ve zprávě bylo uvedeno následující: „*Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM), je v podstatě územní organizací Komunistické strany Československa (KSČ). Máme proto důvodné podezření, že KSČ ve formě KSČM nadále v České republice existuje.*“⁹⁶

V roce 2008 pokračovalo šetření, jehož výsledkem byla závěrečná zpráva, která obsahovala tzv. 76 indicií z dokumentů KSČM a projevů jejich představitelů.⁹⁷ Hlavním argumentem pro definitivní zákaz strany bylo opětovné zjištění, že se strana nezříká násilí jakožto prostředku

⁹⁰ Na Příloze č.5 můžeme vidět současné logo KSČM, které narozdíl od loga KSČ neobsahuje srp a kladivo. Je zde však zachována jasná návaznost na komunistickou symboliku - červená barva a pěticípá hvězda. Zdroj: *Loga* [online]. kscm.cz: 2022 © KSČM - Všechna práva vyhrazena. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z:

<https://www.kscm.cz/cs/nase-strana/dokumenty/ke-stazeni/loga>

⁹¹ Charvát v tomto kontextu zmiňuje „*Komunismus do třetího tisíciletí nepatří*“ (spadající ještě do roku 1999), případně petice „*S komunisty se nemluví*“ (2003) a „*Zrušme komunisty*“ (2005). CHARVÁT, 2013, s. 18.

⁹² Doplnění se mělo týkat § 260, odst. 1.

⁹³ CHARVÁT, 2013, s. 18.

⁹⁴ Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM. *Zpráva o činnosti za rok 2007* [online]. senat.cz: Copyright (c) 2022 Senát PČR, Všechna práva vyhrazena, 2007. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z:

https://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2007/kpukscm.php?ke_dni=18.12.2012&O=9

⁹⁵ MF DNES. *Šéf KSČM zavelel: Vraťme se k Leninovi!* [online]. pressreader.com: © 1999–2022 MAFRA, 2007. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.pressreader.com/czech-republic/mf-dnes/20070226/281702610251940>

⁹⁶ *Závěrečná zpráva Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM* [online]. senat.cz: Copyright (c) 2022 Senát PČR, Všechna práva vyhrazena, 2008. Dostupné z:

https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=48219&id_var=40909

⁹⁷ Tamtéž.

politické moci. Komise tak navázala na přesvědčení, že je Komunistická strana Čech a Moravy přímým pokračovatelem, a tedy i součástí KSČ.⁹⁸

V roce 2011 zadala vláda Petra Nečase ministrové vnitra Janu Kubicemu, aby připravil návrh na pozastavení činnosti KSČM k NSS.⁹⁹ Na základě této výzvy byly vypracovány čtyři expertní posudky.¹⁰⁰ Názor na okamžité pozastavení činnosti vyslovil v televizní debatě také tehdejší ministr pro lidská práva a národnostní menšiny Michael Kocáb (nestr. SZ), a to dokud nebude případ vyšetřen.¹⁰¹ Expertní posudky, však byly tehdejším ministrem vnitra Janem Kubicem vyhodnoceny tak, že podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM nepodporují. Nicméně tehdejší premiér Petr Nečas se vyjádřil následovně: „*Ano, připouštím, že pan ministr vnitra dospěl k názoru, že ani na základě těch posudků by nebylo vhodné ve stavu informací, které jsou k dispozici, podávat správní žalobu. Vláda přesto rozhodla, že bude vypracována.*“¹⁰² Poměrně důležitým faktorem byla i skutečnost, že Bezpečnostní informační služba (BIS), která byla v této záležitosti také dotazována na důkazní materiál, žádnou protiústavní činnost ze strany KSČM nezaznamenala. Zajímavým vyjádřením bylo také konstatování předsedy Komise Jaromíra Štětiny, který negativní přístup MV posoudil jako „*malý český vnitřácký úřednický puč*“, jehož „*potlačení*“ patřičně aplaudoval.¹⁰³

3.2.2 Vývoj postoje širší společnosti ke KSČ(M) 2011

Pozoruhodným porovnáním ke kapitole 3.1.4. je průzkum společnosti SANEP z února roku 2011. V níže přiložených grafech (Příloha č. 6 a č. 7) můžeme pozorovat zajímavou proměnu v postoji společnosti. Oproti roku 1990 stoupla podpora zákazu komunistické strany z 37 % na 50 % (Příloha č. 7). Nicméně, pozorujeme zde stále velmi výraznou názorovou rozdělenost. Ukazatelem jednotnějšího názoru je vztah veřejnosti k transformaci KSČM (Příloha č. 6), který potvrzuje přesvědčení Komise, že se KSČM netransformovala.

---

⁹⁸ Tamtéž.

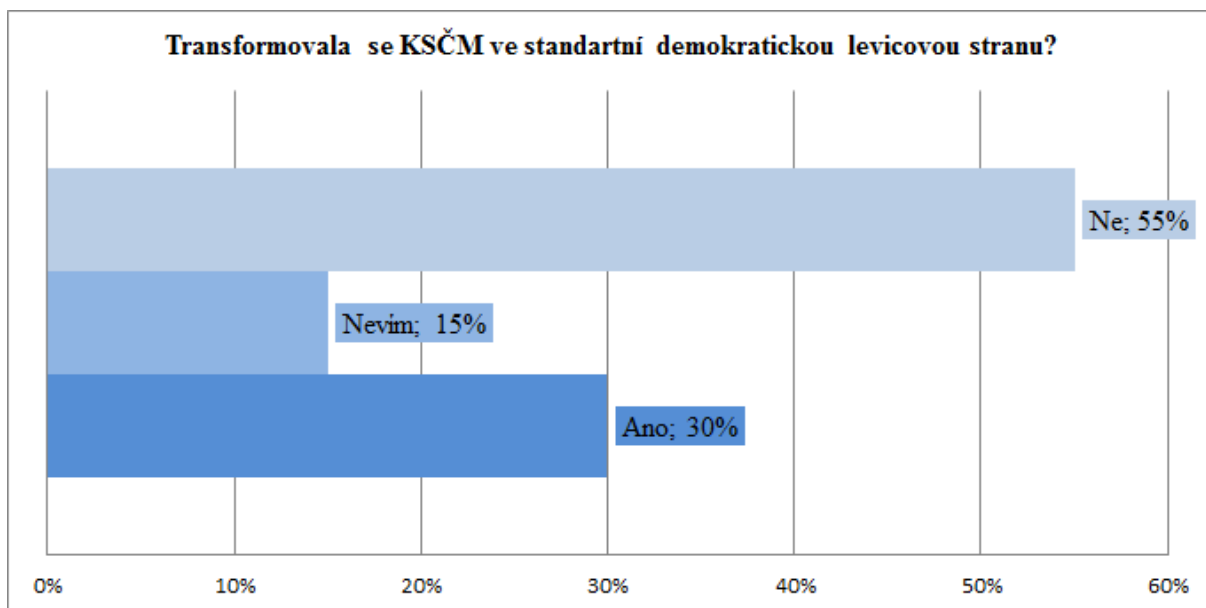
⁹⁹ NĚMEC, Jan. *Vláda vytáhla proti existenci KSČM, návrh sepíše Kubice* [online]. zpravy.aktualne.cz: Atlas.cz 1999 – 2022 © Economia, 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/vlada-vytahla-proti-existenci-kscm-navrh-sepise-kubice/r~i:article:707937/>

¹⁰⁰ Viz následující část práce: Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení KSČM.

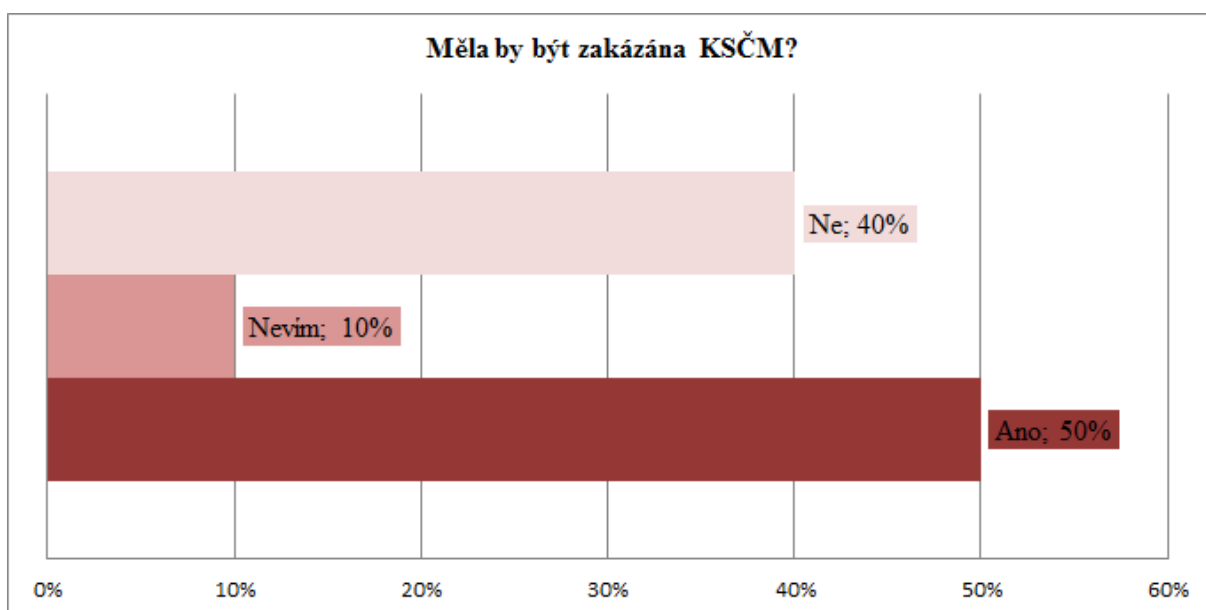
¹⁰¹ NOVINKY.CZ. *Pozastavme činnost KSČM, vyzval Kocáb* [online]. novinky.cz: Copyright © 2003-2022 Borgis a.s. Copyright © 2019-2022 Seznam.cz a.s. Copyright © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia, 2009. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/pozastavme-cinnost-kscm-vyzval-kocab-40242038>

¹⁰² PRÁVO. *Vláda chce hnát KSČM před soud i přes posudky expertů* [online]. novinky.cz: Copyright © 2003-2022 Borgis a.s. Copyright © 2019-2022 Seznam.cz a.s. Copyright © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia, 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/vlada-chce-hnat-kscm-pred-soud-i-pres-posudky-expertu-136983>

¹⁰³ Tamtéž.

Příloha č. 6: Průzkum veřejného mínění SANEP, 2011. Transformace.¹⁰⁴

Příloha č. 6: Průzkum veřejného mínění SANEP, 2011. Zákaz.¹⁰⁵

3.2.3 Období po roce 2011

Když v únoru roku 2012 MV opětovně nedoporučilo předložit návrh na zákaz KSČM, byla celá záležitost odložena na neurčito. Právě rok 2012 tedy můžeme považovat za konec aktivních snah o pozastavení činnosti KSČM. Důvodem odložení byla především skutečnost, že MV nedokázalo nashromáždit potřebné podklady, které by nabízely dostatečnou šanci na úspěch před soudy. Právě expertní posudky z roku 2011 byly jedním z hlavních pilířů

¹⁰⁴ ČTK. *Pro zákaz KSČM je 50,1 procenta lidí, proti 40 procent* [online]. denik.cz: Copyright © VLTAVA LABE MEDIA a.s. všechna práva vyhrazena., 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/pro-zakaz-kscm-20110225.html

¹⁰⁵ Tamtéž.

odmítavého postoje MV k celé záležitosti.¹⁰⁶ V další části se jimi práce bude zabývat detailněji.

4. Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM

Jak bylo již uvedeno dříve, vláda Petra Nečase zadala v listopadu roku 2011 MV, aby připravilo návrh na pozastavení činnosti KSČM k NSS. K vypracování tohoto návrhu byli přizváni čtyři externí odborníci, kteří měli do dané situace vnést odborný vhled.¹⁰⁷ Nejednalo se však o žádost o analýzu, nýbrž o shromáždění potřebné argumentace k podání již zmiňovaného návrhu na pozastavení činnosti. Níže přiložená argumentace jednotlivých odborníků je tedy jednostranná a opírá se především o související legislativu a judikaturu NSS a ESLP. Můžeme zde také sledovat návaznost na Závěrečnou zprávu Dočasně senátní komise pro posouzení ústavnosti KSČM (dále jen „Zpráva“), ze které přímo vychází například Michal Mazel.

4.1 Posudek Miroslava Mareše

Svůj posudek¹⁰⁸ rozdělil Miroslav Mareš do tří základních okruhů: *Podpora terorismu v materiálech z prostředí KSČM; Nezřeknutí se násilí v materiálech z prostředí KSČM a zde propagovaných skupin a Existence extremistického členstva KSČM*, které jsou doplněny o závěrečné *Doporučení pro podložení uvedených argumentů a důkazů*. Níže si dovoluji zdůraznit jednotlivé použité argumenty a propojit je s platnou legislativou.

4.1.1 Problematické okruhy

Miroslav Mareš v úvodu odkazuje na materiály z prostředí KSČM,¹⁰⁹ ve kterých nachází náznaky podpory teroristického jednání, přičemž mj. využívá argumentace § 311 předpisu č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.¹¹⁰ Tento paragraf hovoří o terorismu (teroristickém útoku) a jeho podpoře. Tuto podporu autor nachází v mnoha materiálech a na základě těchto článků hovoří o podpoře všem formám komunistických organizací napříč světem, tedy i těm extremistickým. Jmenovitě zde autor poukazuje na podporu směrem k *Rote Armee Fraktion* (RAF), tedy teroristické organizace působící v druhé polovině dvacátého století na území

¹⁰⁶ CHARVÁT, 2013, s. 19.

¹⁰⁷ *Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM* [online]. mvcr.cz: © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/norskefondy/docDetail.aspx?docid=21677959&doctype=ART.%202011.%20Posudek.%20Ministerstvo%20vnitra>

¹⁰⁸ MAREŠ, Miroslav. *Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM: Mareš-KSČM-analýza* [online]. mvcr.cz: © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/norskefondy/ViewFile.aspx?docid=21677965>

¹⁰⁹ MAREŠ, 2011, s. 1-5.

¹¹⁰ Trestní zákoník, předpis č. 40/2009 Sb.

Spolkové republiky Německo (SRN). Za zmínku v této práci jistě stojí i organizace zařazené na teroristickém seznamu Evropské unie. Zde Mareš uvádí příklady *Lidové fronty pro osvobození Palestiny* (PFLP) a *Nové lidové armády* (NPA).¹¹¹ Výše zmiňované závadné materiály byly vydány zejména místními uskupeními KSČM, a to často prostřednictvím neoficiálních webů a tiskovin, čímž vyvstává otázka, zda KSČM nese za tyto projevy extremismu odpovědnost. Mareš zde však argumentuje tím, že vzhledem ke skutečnosti, že se od těchto členů KSČM v minulosti nijak nedistancovala, jsou tyto postoje a s nimi spojený právní postih straně přičitatelné.

Autor také poukazuje na mnohé materiály z prostředí KSČM, které ač skrytě a nepřímo nabádají k určité formě antikapitalistického násilí, případně prezentují krajně levicové uskupení, které otevřeně k tomuto násilí nabádají. V tomto ohledu se Mareš opírá o citaci Václava Exnera z jeho textu *Socialismus pro 21. století* (text pochází z oficiálního sborníku Teoreticko-analytického pracoviště KSČM), ve kterém je mimo jiné uvedeno: „*I za socialistického režimu budou muset být řešeny některé společenské rozpory (problémy) s využitím jiného než politického násilí, cestou donucení... Nelze vyloučit, že se (kapitalistická moc) uchýlí k ozbrojenému násilí a že bude nutná přiměřená obrana.*“¹¹² Ačkoliv se tato citace, podobně jako zbytek textu, nemusí zdát na první pohled závadná, Mareš zde nachází zajímavou argumentaci. Václav Exner ve svém textu neuznává legitimitu podporovatelů kapitalismu, tedy neuznává demokratické základy státu, a zároveň neuznává jejich právo na obranu proti nastupující diktatuře proletariátu. Nezříká se tak nepřímo využití hrubé síly k dosažení politických cílů, což je v rozporu s platnou legislativou.¹¹³

V takovém či podobném projevu tak nalézáme naplnění §4 zákona č. 424/1991 Sb., bod. a), o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, který hovoří o tom, že „*Vznikat a vyvíjet činnost nemohou strany a hnutí, které porušují ústavu a zákony nebo jejichž cílem je odstranění demokratických základů státu.*“¹¹⁴ Jako vhodný se nabízí také bod c) výše jmenovaného paragrafu „*...vyvíjet činnosti nemohou strany... které směřují k uchopení a držení moci zamezujícím druhým stranám a hnutím ucházet se ústavními prostředky o moc nebo které směřují k potlačení rovnoprávnosti občanů.*“¹¹⁵ S tímto tématem také souvisí schvalování či určitá podpora „globální revoluce“, přičemž Mareš v několika příkladech vybraných z oficiálních textů nachází mnohé návaznosti na Velkou říjnovou socialistickou revoluci (dále jen „VŘSR“) a leninismus.¹¹⁶

Pozoruhodným příkladem již zmiňované propagace extremistických uskupení, je Marešem vybraný článek z Haló noviny z 3. 11. 2005, ve kterém se objevila organizace Revo. Ta ve svém Manifest WORLD REVOLUTION z roku 2003 nabádá k použití násilí při zničení

---

¹¹¹ MAREŠ, 2011, s. 5.

¹¹² Exner, Václav. *Soudobé úvahy o cestách k socialismu. In TAP při ÚV KSČM (ed.): Socialismus pro 21. století.* Sborník statí. Praha: Nakladatelství Futura, 2008, s. 256-270.

¹¹³ MAREŠ, 2011, s. 8.

¹¹⁴ §4, písm a), zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.

¹¹⁵ §4, písm c), zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.

¹¹⁶ Leninismus v těchto textech a v kontextu s propagací extrémistických uskupení napříč světem, musíme dle Mareše z jeho podstaty považovat za vysoce rizikový pro demokratické zřízení nejen ČR, ale i ostatních států.

center kapitalistické moci.¹¹⁷ Právě organizace Revo stála za mnohými sjezdy stejně smýšlejících skupin, které si otevřeně dávaly za cíl obnovit a zesílit protikapitalistické aktivity. Mareš zde poukazuje na skutečnost, že tato organizace navíc byla součástí zprávy *Informace o problematice extremismu na území ČR z roku 2005*, které vydalo MV.¹¹⁸ Zde se opět setkáváme se stejnou situací jako dříve. KSČM ve svých oficiálních novinách dává prostor extremistickým uskupením, avšak svou podporu skrývá do neurčitých formulací. Mareš v tomto kontextu zmiňuje následující citaci: „*Revolt fórum ale přinejmenším trochu rozvířilo stojaté vody českého antikapitalistického hnutí. REVO navíc dalo příležitost setkat se s lidmi podobných názorů, kteří zatím nenašli možnost zapojit se do antikapitalistických aktivit.*”¹¹⁹

Jako stavební kámen teze potvrzující existenci extremistického členstva v řadách komunistů, využívá Mareš tzv. stalinistické křídlo.¹²⁰ Je nepopíratelnou skutečností, že se mezi současnými členy KSČM nacházejí mnozí kontroverzní bývalí členové jak KSČ, tak i SMKČ (Svazu mladých komunistů Československa), ale i spolupracovníků s StB.¹²¹ Mareš právě u tohoto typu členů nachází texty, které jasně poukazují na silnou nostalgii směrem k zločinecké minulosti komunistických režimů.¹²²

Vzhledem k argumentaci Mareše považují za nutné také konstatovat, že vyznávání stalinismu, jakožto ideového směru oslavujícího válečného zločince J. V. Stalina či v českých podmínkách Klementa Gottwalda, dnes nabízí již sám o sobě využití § 405 trestního zákona 40/2009, o popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia.¹²³

4.1.2 Závěrečná doporučení Mareše

---

¹¹⁷ MAREŠ, 2011, s. 9.

¹¹⁸ *Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2006* [online]. mvcr.cz: © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, 2006. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKewjy_5_ViI73AhUqMuwKHTrfBWWQFnoECAsQAw&url=https%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor%2Fzprava-o-problematice-extremismu-2006.aspx&usg=AOvVawlfZFeiHdY_N-97ZktuO79X

¹¹⁹ MAREŠ, 2011, s. 9.

¹²⁰ MAREŠ, 2011, s. 11.

¹²¹ Nabízí se zde bývalý předseda KSČM Vojtěch Filip, který spolupracoval s StB. Zdroj: *Jmenné evidence* [online]. absr.cz: Webové stránky Archivu bezpečnostních složek jsou autorským dílem chráněným zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), 2022. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.absr.cz/jmenne-evidence/>

¹²² MAREŠ, 2011, s. 11- 12.

¹²³ Příklady naplnění tohoto zákona nalezneme mnoho, a to i před počítáním jeho platnosti. Za zmínku stojí například Marta Semelová, která o Klementu Gottwaldovi v kontextu 50. let pronesla: „*Udělal mnoho dobrého pro lidi. Dějiny se falšují, souzeni byli jen ti, co se opravdu provinili.*” Zdroj: BENEŠOVÁ, Petra. *Učitelka, jež obdivuje Klementa Gottwalda* [online]. archiv.hn.cz: © 1996-2022 Economia, 2006. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-18305900-ucitelka-jez-obdivuje-klementa-gottwalda>

Příklady však nalezneme i v nedávné minulosti. Kandidát KSČM na prezidenta Josef Skála na otázku „*Byl Stalin podle vás zločinec? Ano, nebo ne?*”, odpověděl: „*Byl velmi rozporuplná osobnost. To se nedá takto říci. Jestli chcete, já vám vyjmenuji celou plejádu jiných politiků a budeme se hádat, jestli byli zločinci.*” Zdroj: KOPECKÝ, Josef. *Stalin byl rozporuplná osobnost: říká kandidát komunistů na Hrad Skála* [online]. iDNES.cz: © 1999–2022 MAFRA, 2022. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rozhovor-idnes-cz-kandidat-kscm-na-prezidenta-josef-skala.A220204_115039_domaci_kop

Na základě výše uvedených skutečností nelze dle Mareše plnohodnotně obhájit, přinejmenším v kontextu judikatury, bezprostřední ohrožení demokracie. Zde je však z pohledu autora potřeba pracovat se skutečností, že radikální členstvo v KSČM existuje a může se kdykoliv prosadit do vedení strany a oficiální diskurz změnit.¹²⁴ Na závěr svého posudku také doporučuje následnou argumentaci:

„V prostředí KSČM byla a je různými způsoby propagována a podporována akceptace násilí... Těmito názory může být ovlivňována část členské základny, především mnozí členové s názory extrémnějšími, než jsou názory, hlášané veřejně vedením strany... Činnost tohoto extremistického členstva přitom není vedením strany efektivně eliminována a sankcionována. Za určité situace nemusí uvedená část členské základny... respektovat linii stávajícího vedení, resp. je může nahradit novým vedením... je proto reálná hrozba proměny názorů a plánů v činy a jednání, přičemž okamžik konkrétní iniciace násilí anebo bezprostředních kroků k nastolení nedemokratického režimu je obtížně odhadnutelný... Latentní hrozba však s ohledem na možnou nenadálou bezprostřední iniciaci vyžaduje eliminaci formou pozastavení či rozpuštění strany.“¹²⁵

Zajímavým doplněním této argumentace ze strany Mareše je i nabízený podpůrný argument: *„Vyjadřování podpory zahraničním násilným uskupením, z nichž některé jsou v evropském právu (závazném i pro ČR) označeny za teroristické, bezprostředně ohrožuje protiteroristické závazky a zájmy ČR a s ohledem na potřebu prevence vzniku komunit podporujících terorismus v ČR i ve světě ji lze chápat jako bezprostřední ohrožení veřejného pořádku ve smyslu § 4 písm. d) ZPS“, a to i v kontextu celkových revolučních plánů KSČM či jejich částí.“¹²⁶*

Mareš poukazuje na určitý rozpor mezi stanovami KSČM a chováním členstva. Stanovy KSČM se distancují od násilí a respektují demokratické zřízení ČR.¹²⁷ V kontrastu s touto skutečností však stojí rizikové vystupování vybraných jednotlivých členů, kteří se často pohybují na hraně zákona. Autor poukazuje na skutečnost, že se KSČM od těchto členů nijak nedistancuje a nesnaží se extremistické členstvo eliminovat.¹²⁸

V další části z tohoto důvodu doporučuje důkladnější prošetření poměrů uvnitř KSČM. Právě prověření vnitrostranické struktury by dle Mareše mohlo zodpovědět, zda se extremistické členstvo distancuje od současného vedení, nebo je v něm například dokonce zastoupeno. Zdůrazňuje také, že problémem při případném soudním procesu může být i skutečnost, že KSČM v minulosti nebyla uvedena ve *Zprávě o problematice extremismu na území České republiky, výroční zprávě Bezpečnostní informační služby*, ani v žádné *Strategii boje proti extremismu*.¹²⁹ Tato skutečnost tak značně snižuje šanci na úspěšné soudní řízení.

---

¹²⁴ Dá se zde navázat na *koncept obranyschopné demokracie*, která by měla činit i preventivní zásahy.

¹²⁵ MAREŠ, 2011, s. 13.

¹²⁶ Tamtéž.

¹²⁷ *Stanovy KSČM* [online]. kscm.cz: 2022 © KSČM - Všechna práva vyhrazena, 2016. [cit. 2022-05-01].

Dostupné z: <https://www.kscm.cz/cs/nase-strana/dokumenty/stanovy>

¹²⁸ Naopak jejich zástupce navrhuje na kandidáta do prezidentských voleb.

¹²⁹ MAREŠ, 2011, s. 13 - 15.

V tomto ohledu autor pozoruje určitou laxnost správních orgánů, které aktivně nepostihují jednotlivé členy, ačkoliv zde nalézá řadu rizikových faktorů: extremistické projevy, nabádání k omezení práva svobod skupiny obyvatel, popírání a schvalování zločinnosti komunistického režimu, obhajování jeho aktérů, ale i již zmiňovanou spolupráci s StB.¹³⁰

Na základě těchto skutečností Miroslav Mareš nedoporučil podat návrh na pozastavení činnosti či rozpuštění KSČM okamžitě, nýbrž doporučil využít prostředků státu a členstvo KSČM aktivně sledovat.¹³¹

4.2 Posudek Michala Mazla

Tento posudek¹³² se věnuje především zhodnocení Zprávy. Následně Mazel formuluje svá doporučení.

4.2.1 Vyhodnocení podkladů Komise

Mazel kriticky hodnotí zejména podklady senátní komise, které komentuje ve svém textu následovně: „*Materiály vypracované senátní komisí zahrnují mnoho set stran textu, často nepříliš utříděného, s ne vždy zdařilým lišením podstatného od balastního. Materiál je výsledkem práce tělesa politického, nikoli primárně odborného, což se na práci s daty i na použité argumentaci zejména ve vztahu k platnému právu odráží.*“¹³³

Senátní podklady následně rozděluje na dvě části. Za relevantní argumentaci považuje i Marešem zmiňovanou podporu některých členů KSČM směrem k extremistickým uskupením v zahraničí.¹³⁴ S tímto Mazel také spojuje kontroverzní postoje k vyhodnocování historie. Zde uvádí například okupaci z roku 1968 nebo únorový převrat z roku 1948.¹³⁵ Za nerelevantní následně považuje argumentaci zákonem č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu, vzhledem k nástupnictví KSČM po KSČ. K této problematice se vyjadřuje následovně: „...zákon byl přijat dávno po registraci KSČM a neobsahuje žádnou speciální úpravu o rozpuštění registrované politické strany. Zákon navíc obsahuje hodnocení KSČ jen směrem do minulosti...“¹³⁶

Mazel komentuje také k mnohé podněty, které byly v podkladech uvedeny. Upozorňuje zde na skutečnost, že se tyto podněty týkají zejména propagace komunistických symbolů a určité formy zlehčování nehumánního jednání komunistického režimu.¹³⁷ V tomto ohledu je kritický

---

¹³⁰ MAREŠ, 2011, s. 17.

¹³¹ Tamtéž.

¹³² MAZEL, 2011.

¹³³ MAZEL, 2011, s. 9.

¹³⁴ Viz 4.1.2.

¹³⁵ MAZEL, 2011, s. 9-10.

¹³⁶ MAZEL, 2011, s. 10.

¹³⁷ Tamtéž.

hned ze dvou důvodů. Jedním důvodem je skutečnost, že za tuto činnost nepadly žádné tresty, s čímž souvisí i druhý důvod a tím je kontinuita právní praxe. Mazel poukazuje na skutečnost, že pokud byla do současnosti propagace komunistické ideologie tolerována, není možné ji zpětně postihovat. Zákaz KSČM by tak po 21 letech nenavazoval na předešlý právní postup a nedával by z tohoto hlediska smysl.¹³⁸

4.2.2 Závěrečná doporučení Mazla

Ve svém zhodnocení Mazel poukazuje na události roku 1948¹³⁹ a zdůrazňuje, že vzhledem k této zkušenosti je třeba široká analýza činnosti KSČM, a to i za použití bezpečnostních složek.¹⁴⁰ Při tomto historickém srovnání poukazuje na skutečnost, že KSČ oficiálně neprezentovala své úmysly, které se daly odvodit až ze zdrojů druhotných, či přímo utajovaných. Na základě tohoto podezření zformoval seznam komplexních otázek, které by měly být zodpovězeny.¹⁴¹ Zajímavou a originální ukázkou vzhledem k ostatním expertům je například otázka: „*Jak přesně a v jakých oblastech spolupracují funkcionáři KSČM s komunistickými režimy v Číně, Severní Koreji, Vietnamu, Laosu a na Kubě?*“¹⁴² Velká část z těchto otázek také souvisí právě s BIS a s vnitřními informacemi z prostředí KSČM, které by mohly pomoci stranu kompromitovat.

S touto tematikou také souvisí samotný závěr posudku, ve kterém autor vyzývá MV a příslušné orgány k důkladné analýze a sledování činnosti KSČM, na základě kterého by byl zvážen další právní postup.¹⁴³

4.3 Posudek Iva Svobody

Ivo Svoboda vystavěl svůj posudek na metodě historické komparační a diskurzivní analýzy. Přičemž v první části textu odpovídá na zadané otázky a následně shrnuje svá doporučení.¹⁴⁴

4.3.1 Zodpovězení zadaných otázek

V první otázce se zabývá tím, zda lze v oficiálních výstupech KSČM identifikovat podporu či propagaci extremismu.¹⁴⁵ V oficiálních textech žádné náznaky takového jednání nenachází, přičemž upozorňuje na skutečnost, že nelze z právního hlediska obhájit zákaz politického

---

¹³⁸ MAZEL, 2011, s. 11.

¹³⁹ Této tématice se věnuje ve své práci např. KAPLAN, Karel. *Pět kapitol o únoru*. Praha: Doplněk, 1997, s. 539.

¹⁴⁰ V tomto případě nejspíše myšlena BIS.

¹⁴¹ MAZEL, 2011, s. 25-27.

¹⁴² MAZEL, 2011, s. 26.

¹⁴³ MAZEL, 2011, 27-28.

¹⁴⁴ SVOBODA, Ivo. *Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM: Svoboda-KSČM-analýza* [online]. mvcr.cz: © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena., 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z:

<https://www.mvcr.cz/norskefondy/ViewFile.aspx?docid=21677968>

¹⁴⁵ Zde doslovně uvedeno jako podpora či propagace xenofobie, rasismu nebo antisemitismu.

uskupení jen z důvodu jeho ideologie, pokud je tato ideologie sama o sobě nenásilná.¹⁴⁶ Zde se opět setkáváme s pohledem autora, že by případná perzekuce neměla směřovat ke KSČM jako k instituci, ale přímo k jednotlivým členům, kteří porušují zákon.¹⁴⁷ Svoboda v tomto kontextu nahlíží i na problematiku uchopitelnou komunistickou symboliku. Ta ačkoliv odkazuje na revoluční hnutí a tedy i na období komunistických stran, ve kterých se dopouštěly zločinné činnosti, je jen těžko využitelná jako argument pro současný postih KSČM. Tuto argumentaci mimo jiné Svoboda podkládá skutečností, že se na oficiálních stránkách vybrané kontroverzní komunistické symboly nenacházejí.¹⁴⁸

V další odpovědi Svoboda posuzuje, zda lze v projevech KSČM identifikovat popírání či sympatie k zločinné komunistické minulosti.¹⁴⁹ Ve smyslu glorifikace historických osobností autor opět vidí cestu spíše v posuzování jednotlivých případů, nežli v generalizaci této problematiky. Zmiňuje se zde i o sporném přístupu politických elit k období komunistické nadvlády ve státě, která trvala mezi lety 1948-1989. Ten komentuje následovně: „...*odkaz na tyto osoby a jejich činnost ze strany současné KSČM je nutno konkretizovat, individualizovat a hodnotit... zda se jedná o glorifikaci jejich zločinných činností a aktivit, či aktivit jiných, které takto označit jednoznačně nelze...*“¹⁵⁰ V tomto ohledu Svoboda kritizuje zejména přístup politické reprezentaci, která dle jeho slov nevěnuje dostatečnou pozornost odborné veřejnosti, čímž celé posuzování KSČM ztrácí na objektivitě. Sledujeme zde otevření velmi zajímavé otázky. Autor polemizuje nad tím, zda současný politický diskurz není příliš kritický k období komunistické totality, přičemž díky generalizaci ztrácí schopnost perzekuovat jednotlivé osoby, které se opravdu proti zákonům (ať už současným, nebo tehdejšími) provinily. V tomto kontextu opět zaznívá z úst dalšího experta ona historická křivda, tedy pocit části společnosti, že mělo dojít k potrestání konkrétních osob. Dle Svobody tak nelze vinit komunismus jako ideologii, nýbrž je třeba perzekuci směřovat k jedincům.¹⁵¹

Poslední otázkou, které se autor věnuje, je zda lze posuzovat některé projevy členů KSČM jako extremistické.¹⁵² V této oblasti nenachází přímé důkazy toho, že by představitelé komunistické strany jasně a otevřeně nabádali k extremismu, nebo jej sami vykonávali. V tomto smyslu následně rozděluje projevy na dva typy. Tedy projevy, které posuzují historické události a jsou vyjádřením svobodného názoru, a ty projevy, které přímo nabádají k porušování práv jiných. V tomto ohledu zmiňuje skutečnost, že dosud nebyl žádný z představitelů KSČM za své výroky potrestán, i přes skutečnost, že k této tématice existuje rozsáhlá judikatura.¹⁵³ Svoboda uzavírá tuto otázku konstatováním, že prezentace

---

¹⁴⁶ SVOBODA, 2011, 26-27.

¹⁴⁷ SVOBODA, 2011, 27.

¹⁴⁸ Zde Svoboda mluví především o symbolice, která je spojena s bolševismem. Viz SVOBODA, 2011, s. 27-28.

¹⁴⁹ Svoboda zde zmiňuje ty obecně nejznámější, např. J. V. Stalina, K. Gottwalda, události roku 1948, 1968, atd.

¹⁵⁰ SVOBODA, 2011, s. 29.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² SVOBODA, 2011, s. 31-32.

¹⁵³ Tamtéž.

představitelů KSČM je krajně levicová až radikální, ale ze současného pohledu nemůže být posuzována jako extremistická.¹⁵⁴

4.3.2 Závěrečná doporučení Svobody

Znalec závěrem sděluje, že nepovažuje hrozbu ze strany KSČM za reálnou. V této spojitosti poukazuje na skutečnost, že se současné politické strany nezdráhají na všech úrovních politiky s komunisty spolupracovat a ani širší společnost nenahlíží na období komunistické nadvlády před rokem 1989 pouze negativně. Pozoruhodnou částí tohoto závěru je rozebrání postavení komunistické strany v české demokracii, ve které autor argumentuje právě základy demokracie, jakožto určujícím prvek pro další existenci KSČM. Pozastavení činnosti, či zákaz komunistické strany, by z pohledu autora znamenal porušení těchto demokratických hodnot. Tyto snahy následně považuje spíše za politický boj než reálnou obranu demokracie před přímým nebezpečím.¹⁵⁵

Z tohoto posudku se tedy dá obecně usoudit, že Ivo Svoboda žádný postih KSČM nedoporučuje. Z celkového vyznění textu však můžeme vyvodit autorovo přesvědčení, že jednotliví představitelé by měli být důkladněji stíháni v případě, že se dostanou na hranici platné legislativy.

4.4 Posudek Pavla Uhla

Pavel Uhl ve své práci¹⁵⁶ posuzuje analýzu MV, porovnává legislativu a judikaturu NSS a ESLP. Mimo jiné kriticky nahlíží i na srovnání situace ohledně zákazu DS s KSČM.¹⁵⁷ Právě toto zmiňované srovnání s DS považuji za originální a směrodatný příspěvek Uhla k probírané problematice. Text Uhla jsem si ve vztahu k této práci dovilil rozdělit do následujících bodů:

4.4.1 Rozdíly mezi DS a KSČM

Za významný příspěvek do debaty o zákazu či pozastavení KSČM můžeme považovat Uhlovo srovnání skutkových okolností DS a KSČM v níže přiložené přehledové tabulce (Příloha č. 7).

---

¹⁵⁴ SVOBODA, 2011, s. 33.

¹⁵⁵ SVOBODA, 2011, s. 33-34.

¹⁵⁶ UHL, Pavel. *Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM: Mareš-KSČM-analýza* [online]. mvcr.cz: © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, 2011. [cit. 2022-05-01].

Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/ViewFile.aspx?docid=21677967>

¹⁵⁷ UHL, 2011, s. 4.

<i>skutkové okolnosti</i>	<i>Dělnická strana</i>	<i>Komunistická strana Čech a Moravy</i>
Postoj k minulosti ve vztahu k jiným otázkám než porušování lidských práv	Pouze nepřímé odkazy na německý fašismus prostřednictvím používaných symbolů a nezdrojovaných citací a poněkud otevřenější se přihlášení českému fašismu (dokazováno posudkem)	Otevřená akceptace některých aspektů politického zřízení v letech 1948 až 1989, otevřená akceptace historického příkladu Sovětského svazu. Stále konstatování neurčitých chyb.
Postoj k minulosti ve vztahu k otázkám porušování lidských práv	Převážně žádný, ani zpochybnění, ani odsouzení, ani bagatelizace. Výjimkou je přičitatelný projev zahraničního hosta na stranické demonstraci, který globoval Adolfa Hitlera a nepřímo se odkázal i na jeho rasistické koncepty.	Různorodý, dílčí odsouzení, někdy bagatelizace, výjimečně zpochybnění. Stále konstatování neurčitých chyb.
Verbální či programové koncepty kritiky poměrně a koncipování změn v oblasti jiných otázek, než dotýkajících se práv a svobod	Silná kritika korupce, evropské integrace a mezinárodní orientace. Poukazy na potřebu vlády silné ruky, izolacionismus, korporativistické ekonomické modely se státní kontrolou. Důraz na spiklenecké teorie a interpretaci světových dějin.	Silná kritika současného modelu státnosti, kritika korupce, snaha o omezení soudní moci (Ústavní soud), kritika některých otázek mezinárodní orientace a aktivit. Poukazy na alternativní metody ekonomických aktivit, silný syndikalismus, silné zdanění.
Verbální či programové koncepty kritiky poměrně a koncipování změn v oblasti otázek dotýkajících se práv a svobod	Velmi silný nacionalismus přerůstající v otevřený rasismus, antiganismus, a etnickou nenávisť, místy i antisemitismus. Homofobie, nerespektování procesních práv a presumpce nevin, nerespektování majetkových práv, xenofobie, výzvy k potlačování až k likvidaci menšin.	Důraz na ochranu sociálních práv, některé ekonomické modely a koncepty by se možná dotýkly vlastnických práv jiných osob ¹⁵⁶ .
Koncepty politických postupů	Odkazování se na boj, jehož podoby mohou být otevřeně násilné a nezákonné (výslovný odkaz na Janov a jiné podobné akce)	Lpění na zákonnosti. Přípuštění pohybu na hraně zákona velmi výjimečné (jeden případ, téměř nepřičitatelný).
Spolupráce s jinými organizacemi	Intenzivní spolupráce s několika subjekty: Národní odpor, Autonomní nacionalisté, Resistance Woman Unity, Národní korporativismus a Dělnická mládež, z nichž jsou první čtyři neregistrované subjekty. Fakticky tvoří tyto organizace silné hnutí, jehož byla Dělnická strana politickým křídlem s omezenou možností samostatné politiky a pod silným vlivem těchto hnutí. Zmíněná hnutí byla ve své činnosti a rétorice radikálnější, jejich členové se dopouštěli trestné činnosti, jejich shromáždění byla rasově nenávislná a někdy se i otevřeně hlásila k násilnému svržení režimu či obhajobě násilné rasové trestné činnosti.	Spolupráce s Komunistickým svazem mládeže, která má spíše pragmatický charakter. Strana ke své činnosti svaz nepotřebuje a politicky by fungovala i bez něj. Činnost Komunistického svazu Mládeže se pak omezuje na radikální postoje v ekonomických, sociálních a politických otázkách bez dalších věcných aktivit. Svaz navíc obstál v testu zákonnosti.
Tvorba vlastních paramilitantních jednotek	Ochranné sbory, které se v některých situacích pokusily suplovat činnost státních orgánů	Žádné

<i>skutkové okolnosti</i>	<i>Dělnická strana</i>	<i>Komunistická strana Čech a Moravy</i>
Trestná činnost členů a příznivců související s politickými aktivitami	Jak členové strany, tak spolupracujících skupin byly odsouzeny za trestné činy verbální a neverbální povahy.	Není známo
Organizace násilných a nezákonných postupů ve veřejném prostoru	Nespočet demonstrací na problematických místech s doprovodnou trestnou činností; především tzv. bitva o Janov a pokusy podobné akce opakovat.	Žádné; veškeré demonstrace, petice a veřejné akce jsou nenásilné

Příloha č. 7: Porovnání skutkových okolností DS a KSČM.¹⁵⁸

Na základě této tabulky mimo jiné autor konstatuje, že rozdíly mezi kauzou DS a případem KSČM jsou poměrně zásadní. Jedná se především o skutečnost, že KSČM staví na historickém odkazu, zatímco programově nijak nepřekračuje zásady demokracie. Oproti tomu DS za své existence příliš neodkazovala na minulost (kromě využívané symboliky), ovšem

¹⁵⁸ Převzato z UHL, 2011, s. 32-33.

svou činností v mnoha ohledech překračovala platnou legislativu. Stejnou zásadní odlišnost autor pozoruje u členských základen. Důležitou oblastí je také spolupráce s jinými extrémistickými skupinami, ve kterých členové a podporovatelé KSČM žádnou násilnou činnost dle Uhla neprovozují.¹⁵⁹

4.4.2 Právo ve vztahu k minulosti KSČM

Velkým tématem, ke kterému se Uhl ve své práci několikrát vrací, je přičitatelnost minulosti k současnému právnímu postihu KSČM. Ačkoliv autor chápe důvody, které vládu vedly k započatí složité cesty k zákazu KSČM, z pohledu faktického se k věci vyjadřuje kriticky. Zdůrazňuje, že západoevropské právo není připraveno řešit historická traumata. I z tohoto důvodu jsou právní možnosti pro řešení této otázky značně omezené.¹⁶⁰ Podobně kritický postoj u autora sledujeme také ve vztahu k posuzování historie. Jakýsi požadavek na objasnění komunistické ideologie ze strany soudu, tedy vznesení definitivního rozsudku nad tím, zda je komunismus zločinnou ideologií, nebo ne, autor silně odsuzuje. Uhl tuto problematiku komentuje takto: „Řešení právních sporů neslouží k objasňování minulosti a řešení otázek, které svým významem právo přesahují.”¹⁶¹

Závěrem této oblasti je tedy jasná kritika ze strany Uhla ve smyslu spojování minulosti a současnosti komunistické ideologie. Odkazem pro čtenáře tak může být konstatování, že by právo nemělo sloužit jako nástroj vyrovnání se s historickou křivdou nebo jako nástroj přímé pomsty, nýbrž jako záruka spravedlnosti.

Dalším velkým tématem je pohled práva na postih politické strany. Ve své práci Uhl podrobně rozebírá současný pohled českého a mezinárodního práva na tuto otázku. Zde také shrnuje možnosti změny těchto podmínek, u kterých zdůrazňuje jejich velké limity.¹⁶² A to zejména ze strany mezinárodního práva.¹⁶³ Uhlovo přiblížení strategie, podle které procesně postupuje NSS, působí jako vhodný návod pro sepsání efektivnějšího návrhu, než byl předložen expertům.

4.4.3 Závěrečná doporučení Uhla

Autor se ve svém závěru nesnaží nabízet žádná konkrétní doporučení. Sledujeme zde spíše shrnutí obecných reálií platného práva. V tomto ohledu autor konstatuje, že nelze postihnout politickou stranu v případě, pokud se nejedná o přímé a akutní ohrožení demokracie. V podobném duchu se nese i konstatování Uhla, že nelze zasahovat do existence KSČM ospravedlnit na základě tolik probírané historické komunistické křivdy. Mimo jiné přináší do posuzování činnosti i zajímavý nový pohled. Konstatuje, že nelze argumentaci o protiprávní činnosti politické strany postavit pouze na verbálních projevech jejích členů. Extremistické

---

¹⁵⁹ UHL, 2011, s. 33.

¹⁶⁰ UHL, 2011, s. 40.

¹⁶¹ UHL, 2011, s. 38-39.

¹⁶² České právo bylo v tomto ohledu vystavěno na evropském vzoru. I pokud by zde bylo překonáno, tzn. změněno tak, aby umožňovalo jednoduchý zákaz politické strany, neuspělo by před právem mezinárodním.

¹⁶³ UHL, 2011, s. 40-41.

chování musí být dle Uhla podpořeno i přípravou, či realizací extrémisticky orientovaných protiprávních činů.¹⁶⁴

Z posudku Uhla čtenář může usoudit, že razantní postup české vlády ve smyslu postihování politické strany, by v konfrontaci s dosud platnou praxí NSS, ÚS a ESLP nedával přílišnou logiku, ba ani velké naděje na úspěch.

5. Vyhodnocení naplnění hypotézy

Naplnění kritérií k pozastavení či zákazu politické strany ze strany KSČM musíme v historickém kontextu rozdělit do několika období.

Prvním obdobím je jistě to porevoluční, ve kterém, jak je uvedeno výše, chyběla potřebná legislativa, ale i obecná vůle, která by vedla k zákazu či pozastavení. V zásadním roce 1990 jsme sice mohli pozorovat jednotlivé snahy, které měly vést k právnímu postihu komunistů jakožto celku, ale žádné z těchto snah se nesetkaly s širší podporou. Mimo jiné se tak stalo proto, že komunisté měli výrazné zastoupení ve FS po volbách z června roku 1990.

Následující období devadesátých let přineslo značný vývoj legislativy, který postupně utvářel dostatečné podmínky k tomu, aby mohlo k případnému postihu směrem ke komunistům dojít. Ovšem v tomto čase se již KSČM postupně etablovala na stálého člena vrcholné politiky, čímž nabrala na potřebné legitimitě. Dalším faktorem se také stalo přiklonění české judikatury k té evropské. Zejména pak ve smyslu judikatury SRN a ESLP, čímž byly zformovány jasné a poměrně přísné podmínky k tomu, aby k zákazu politické strany mohlo dojít.

Na přelomu tisíciletí mnohé občanské iniciativy znovu otevřely otázku vypořádání se s jakýmsi historickým komunistickým komplexem. Zde je třeba uvést, že mnohé politické strany, a to především ty pravicové,¹⁶⁵ vytrvaly v porevolučním antikomunismu a dodnes s komunisty ve vrcholné politice nespolupracují. V následujících letech se projevy a činnost některých členů KSČM pohybovaly na hranici platné legislativy, čímž byl spuštěn dosud největší pokus o postih KSČM. Tento pokus inicioval senátor Jaromír Štětina, přičemž jej velmi podporovala vláda Petra Nečase. Z těchto společných snah vyplynuly expertní posudky, kterými se tato práce zabývala výše. Ačkoliv jsou jednotlivé expertní posudky poměrně názorově různorodé a přináší mnohé pohledy na činnost KSČM, nacházíme zde důležitý jednotící prvek. Je jím skutečnost, že nedochází k tolik diskutovanému postihování jednotlivých členů a představitelů KSČM za kontroverzní výroky a jinou protiprávní činnost. Důležitým faktorem, který experti ve svých textech také několikrát zmiňují je skutečnost, že právo není připraveno řešit otázku historické křivdy a zpětně postihovat politická uskupení za dřívější činnost.¹⁶⁶ Nicméně, napříč posudky nacházíme doporučení ve smyslu důkladnějšího

---

¹⁶⁴ UHL, 2011, s. 41.

¹⁶⁵ Např. KDU-ČSL nebo ODS.

¹⁶⁶ Proti tomuto přesvědčení expertů působí poměrně ironicky časté zpětné posuzování zločinů nacismu a komunismu v minulém století.

sledování členstva KSČM, ke kterému však nedochází.¹⁶⁷ Právě toto případné sledování by mělo vést jednak k lepší případné perzekuci extremistického členstva, a jednak k tolik důležitému nashromáždění potřebných důkazů k podání návrhu na pozastavení činnosti.

Jak již bylo uvedeno, NSS ve věci zákazu politické strany rozhoduje na základě naplnění čtyř předem určených podmínek. Dle analýzy MV¹⁶⁸ k naplnění těchto podmínek nedošlo a proto byla v roce 2012 otázka pozastavení činnosti vládou Petra Nečase odložena. Při zpětném zhodnocení naplnění jednotlivých kritérií zákazu či pozastavení je třeba konstatovat, že oprávněně.

Na základě výše uvedených skutečností tato práce shledává, že KSČM ve sledovaném období podmínky k zákazu či pozastavení činnosti nenaplnila, a to i přes skutečnost, že její členové vykazují mnohé prvky rizikového chování.

6. Závěr

KSČM se během posledních 30 let dokázala stát běžnou demokratickou politickou stranou, která se až do posledních voleb pravidelně získávala potřebný počet hlasů pro umístění v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Z pohledu současného práva není možné zakázat či pozastavit činnost KSČM bez dostatečného množství přičitatelných důkazů. Z výše uvedených materiálů sice vyplývají mnohé rizikové prvky, poukazující na extremistické chování zejména jedinců členské základny, ale jejich následná přičitatelnost straně jako takové je v mnoha ohledech značně problematická. Právě zde tato práce poukazuje na poměrně zanedbanou část prevence ve smyslu konceptu obranyschopné demokracie. Doporučením je jistě důkladnější vyhodnocování činnosti jednotlivých členů komunistické strany, které by mělo zabránit případnému odklonění k extrémističtější rétorice, na což poukazuje například i Mareš.¹⁶⁹

Současná aplikace konceptu obranyschopné demokracie v praxi ČR však již delší dobu stagnuje.¹⁷⁰ Zatímco k problematice postihování politických stran a hnutí existuje rozsáhlá judikatura, po institucionální stránce musíme poukázat na mnohé nedostatky. Jsou to právě klíčové instituce, o které se v mnoha ohledech opírá již zmiňovaný koncept obranyschopné demokracie v SRN. Ty působí jednak osvětově a jednak podávají pravidelně zprávy o rizikových stranách a hnutích, které nepřetržitě sledují. V ČR tuto činnost zabezpečuje MV a BIS, které se však soustředí na veškerá bezpečnostní rizika. I z tohoto důvodu je jejich činnost následně suplována neefektivními, neodbornými a především krátkodobými institucemi, jakou byla například Komise. Jak již bylo uvedeno výše v práci, v rozhodující chvíli, kdy si

¹⁶⁷ Dle dostupných informací.

¹⁶⁸ ANALÝZA MOŽNOSTI POZASTAVENÍ ČINNOSTI KOMUNISTICKÉ STRANY ČECH A MORAVY [online]. mver.cz: © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena, 2011. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwicjaGb9bj3AhUFMuwKHdV2BAcQFnoECACQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.mver.cz%2Fsoubor%2Fanaliza-moznosti-pozastaveni-cinnosti-komunisticke-strany-cech-a-moravy.aspx&usg=AOvVaw1IMLtEbvK-m0DmQ_IUFKDY

¹⁶⁹ MAREŠ, 2011, s. 10-12.

¹⁷⁰ A to jak z pohledu rozvoje legislativy, tak i institucionálně.

vláda Petra Nečase vyžádala na podněty Komise důkazní materiál od MV a BIS, došlo ke zjištění, že žádné takové materiály neexistují. V některých expertních posudcích a ve zprávě Komise je však opakovaně poukazováno na mnohé materiály a výroky z prostředí KSČM, které by mohly být právně posuzovány. Tedy minimálně směrem k jednotlivcům.

Vzhledem k současnému stavu poznání se setkáváme s přesvědčením, že KSČ(M) měla být zakázána ihned po sametové revoluci.¹⁷¹ Skutečností však zůstává, a dokazuje to i tato práce, že v porevolučních letech neexistovaly pro takový typ postihu vhodné podmínky. Otázka zákazu či pozastavení činnosti KSČM se po přečtení tohoto textu může zdát být pouhou bolestnou historickou křivdou či vděčným tématem žurnalistů a některých politických elit. Tuto skutečnost do jisté míry potvrzuje i postoj vlády Petra Nečase, která chtěla pokračovat ve snaze o pozastavení činnosti i přes přímé nedoporučení MV. Ovšem je zde třeba zmínit i neprozkoumané vnitrostranické poměry, které by mohly skrývat velkou hrozbu pro demokratické zřízení.¹⁷² Je otázkou, jak by se KSČM zachovala v případě vítězství v demokratických volbách a zda by se neopakovala situace podobná událostem roku 1948. V tomto ohledu však nemusíme nutně setrvávat pouze u komunistické strany. Pokud se v budoucnu objeví nová politická uskupení, která budou vyznávat extremistické ideály, je otázkou, zda na ně bude česká demokracie připravena a dokáže se jim rychle a efektivně postavit. Obzvláště v situaci, kdy budou tyto ideály skryty například za demokratickými stanovami a oficiálním vystupováním těchto uskupení.

Tato práce otevírá prostor pro další výzkumy, které by se měly zaměřit právě na to, zda je současný rozsah institucí zajišťujících ochranu proti extremistickým stranám dostatečný.¹⁷³ Musíme zde opakovaně zdůrazňovat především předcházení extremistickým hrozbám. Pokud se chce demokracie efektivně proti těmto hrozbám bránit a zároveň se vyvarovat případným chybám u soudního procesu,¹⁷⁴ je třeba aktivně sbírat o podezřelých politických uskupeních relevantní data. Tato data by následně nemusela nutně sloužit pouze jako důkazní materiál k pozastavení či zákazu strany, ale mohla by v tomto konkrétním případě zodpovědět, zda měli být jednotliví členové KSČM v minulosti potrestáni za své výroky.

---

¹⁷¹ O této skutečnosti se zmiňuje např. CHARVÁT, 2013, s. 19-22.

¹⁷² Tedy jaký je kontakt vedení KSČM s radikálnějším členstvem. Případně, jaké je provázání strany se zahraničními extrémistickými uskupeními.

¹⁷³ Dle *konceptu obranyschopné demokracie*.

¹⁷⁴ A to jak ve smyslu sepsání návrhu, tak následného dokazování.

7. Použité zkratky

BIS	Bezpečnostní informační služba
ČSL	Československá strana lidová
ČSS	Československá strana socialistická
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSSR	Československá socialistická republika
DS	Dělnická strana
DS 2	Demokratická strana (Slovenská)
DSSS	Dělnická strana sociální spravedlnosti
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
FS	Federální shromáždění
GG	Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Základní zákon SRN)
KSČ	Komunistická strana Československa (Před rokem 1989)
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
KSČS	Komunistická strana Československa (Po roce 1989)
KSM	Komunistický svaz mládeže
KSS	Komunistická strana Slovenska
LB	Levý blok
MV	Ministerstvo vnitra
NPA	New Peoples Army
NSS	Nejvyšší správní soud

ODS	Občanská demokratická strana
OF	Občanské fórum
OH	Občanské hnutí
PFLP	Lidová fronta pro osvobození Palestiny
RAF	Rote Armee Fraktion
SD-LSNS	Svobodní demokraté - Liberální strana národně sociální
SMKČ	Svaz mladých komunistů Československa
SPR-RSČ	Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa
SRN	Spolková republika Německo
StB	Státní bezpečnost
ÚS	Ústavní soud
VŘSR	Velká říjnová socialistická revoluce

8. Seznam pramenů

Literární zdroje

BALÍK, Stanislav, KUBÁT, Michal. *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2004.

BLAŽEK, Tomáš. *Schmittovské kořeny konceptu obranyschopné demokracie?* Jurisprudence, 2009.

DRDA, Adam – DUDEK, Petr. *Kdo ve stínu čeká na moc. Čeští komunisté po listopadu 1989*. Praha – Litomyšl: Paseka, 2006.

Exner, Václav. *Soudobé úvahy o cestách k socialismu. In TAP při ÚV KSČM (ed.): Socialismus pro 21. století*. Sborník statí. Praha: Nakladatelství Futura, 2008.

FIALA, Petr – HOLZER, Jan – MAREŠ, Miroslav – PŠEJA, Pavel. *Komunismus v České republice. Vývojové, systémové a ideové aspekty působení KSČM a dalších komunistických organizací v české politice*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 1999.

HLOUŠEK, Vít - KOPEČEK, Lubomír (eds.), *Nástupnické komunistické strany a jejich typologizace, Rudí a růžoví: transformace komunistických stran*, Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002.

CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha: Portál, 2007.

KAPLAN, Karel. *Pět kapitol o únoru*. Praha: Doplněk, 1997.

KRÁKORA, Pavel. *Československá strana lidová a Československá strana socialistická před a po svobodných volbách 1990*. In KRÁKORA, Pavel a kol. *Svobodné volby v Československu 1990 – Referendum o dalším směřování*. Praha: Nakladatelství Epoque, 2010.

LOEWENSTEIN, Karl. *Militant Democracy and Fundamental Rights I/II*. The American Political Science Review. Jun 1937.

MALÍŘ, Jiří – MAREK, Pavel a kol. *Politické strany, 1938-2004*. Brno: Doplněk, 2005.

MAREŠ, Miroslav. *Antikomunismus v polistopadové politice, Česká konzervativní a liberální politika*. Sborník k desátému výročí založení revue Proglas. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000.

MERTL, Jan. *Ideologie parlamentarismu a naše doba*. Praha, 1933.

PITHART, Petr. *Devětaosmdesátý. Vzpomínky a přemýšlení. Krédo*. Praha: Academia, 2009.

SLÁDEČEK, Vladimír – MIKULE, Vladimír – SYLLOVÁ, Jindřiška. *Ústava České republiky. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2007.

Elektronické zdroje

ANALÝZA MOŽNOSTI POZASTAVENÍ ČINNOSTI KOMUNISTICKÉ STRANY ČECH A MORAVY [online]. mvcr.cz: © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena, 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwicjaGb9bj3AhUFMuwKHdV2BAcQFnoEAcQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor%2Fanaliza-moznosti-pozastaveni-cinnosti-komunisticke-strany-cech-a-moravy.aspx&usg=AOvVaw1IMLtEbvK-m0DmQ_IUFDy

KUBIČKO, Radko. *Co se to děje u komunistů?* [online]. plus.rozhlas.cz: © 1997-2022 Český rozhlas, 2021. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/radko-kubicko-co-se-deje-u-komunistu-8541965>

DANICS, Štefan. *Politologicko-právní aspekty militantní demokracie*, 2013. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: http://bit.fsv.cvut.cz/issues/02-13/full_02-13_09.pdf

Der Ver-fas-sungs-schutz (Ochrana ústavy): Der Verfassungsschutzbericht (Zpráva o ústavní ochraně) [online]. verfassungsschutz.de: © 2022 Bundesamt für Verfassungsschutz, 2021. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.verfassungsschutz.de/DE/home/home_node.html

Dočasná komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM. *Zpráva o činnosti za rok 2007* [online]. senat.cz: Copyright (c) 2022 Senát PČR, Všechna práva vyhrazena, 2008. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z:

https://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr2007/kpukscm.php?ke_dni=18.12.2012&O=9

Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM [online]. mvcr.cz: © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/norskefondy/docDetail.aspx?docid=21677959&doctype=ART,%202011.%20Posudek.%20Ministerstvo%20>

GOLIS, Ondřej - VRÁNA, Karel. *Hasnoucí hvězda: Reportéři ČT* [online]. ceskatelevize.cz: © Česká televize 1996–2021, 2020. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z:

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1142743803-reporteri-ct/220452801240040/0/75118-hasnouci-hvezda/>

POKORNÝ, Jakub. *Havel vysvětlil studentům, proč nezakázal komunisty* [online]. idnes.cz: © 1999–2022 MAFRA, 2005. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/havel-vysvetlil-studentum-proc-nezakazal-komunisty.A051114_205217_domaci_dp

CHARVÁT, Jakub. *Otázka zákazu KSČ(M) po listopadu 1989: Příspěvek připravený pro XX. ročník Letní školy výchovy k občanství, demokracii a evropanství pro učitele občanské výchovy, občanské nauky a základů společenských věd na téma „Společenskovědní aspekty fenoménu „vyrovnávání s minulostí“ v kontextu výchovy k občanství“ pořádané Katedrou společenských věd Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve dnech 18. až 21. srpna 2013* [online]. researchgate.net, 2013. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/317823146_Otazka_zakazu_KSCM_po_listopadu_1989

Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2006 [online]. mvcz.cz: © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, 2006. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjy_5_ViI73AhUqMuwKHTrfBWQQFnoECAsQAw&url=https%3A%2F%2Fwww.mvcz.cz%2Fsoubor%2Fzprava-o-problematice-extremismu-2006.aspx&usg=AOvVaw1fZFeiHdY_N-97ZktuO79X

Jmenné evidence [online]. absr.cz: Webové stránky Archivu bezpečnostních složek jsou autorským dílem chráněným zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), 2022. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.absr.cz/jmenne-evidence/>

Komunistická strana Čech a Moravy: Vznik KSČM [online]. kscm.cz: © KSČM 2003 - 2010. Všechna práva vyhrazena, 2010. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20110808050048/http://www.kscm.cz/nase-strana/24002?chapter=1297>

Politické strany: podmínky pro rozpuštění politické strany: Vydání 6/2009 [online]. sbirka.nssoud.cz: © 2022 Nejvyšší správní soud, 2021. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://sbirka.nssoud.cz/cz/politicke-strany-podminky-pro-rozpusteni-politicke-strany.p1888.html>

NOVINKY.CZ. *Pozastavme činnost KSČM, vyzval Kocáb* [online]. novinky.cz: Copyright © 2003-2022 Borgis a.s. Copyright © 2019-2022 Seznam.cz a.s. Copyright © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia, 2009. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/pozastavme-cinnost-kscm-vyzval-kocab-40242038>

ČTK. *Pro zákaz KSČM je 50,1 procenta lidí, proti 40 procent* [online]. denik.cz: Copyright © VLTAVA LABE MEDIA a.s. všechna práva vyhrazena., 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/pro-zakaz-kscm-20110225.html

KOPECKÝ, Josef. *Stalin byl rozporuplná osobnost: říká kandidát komunistů na Hrad Skála* [online]. idnes.cz: © 1999–2022 MAFRA, 2022. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rozhovor-idnes-cz-kandidat-kscm-na-prezidenta-josef-skala.A220204_115039_domaci_kop

Stanovy KSČM [online]. kscm.cz: 2022 © KSČM - Všechna práva vyhrazena, 2016. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.kscm.cz/cs/nase-strana/dokumenty/stanovy>

MF DNES. *Šéf KSČM zavelel: Vraťme se k Leninovi!* [online]. pressreader.com: © 1999–2022 MAFRA, 2007. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.pressreader.com/czech-republic/mf-dnes/20070226/281702610251940>

BENEŠOVÁ, Petra. *Učitelka, jež obdivuje Klementa Gottwalda* [online]. archiv.hn.cz: © 1996-2022 Economía, 2006. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-18305900-ucitelka-jez-obdivuje-klementa-gottwalda>

PRÁVO. *Vláda chce hnát KSČM před soud i přes posudky expertů* [online]. novinky.cz: Copyright © 2003-2022 Borgis a.s. Copyright © 2019-2022 Seznam.cz a.s. Copyright © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia, 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/vlada-chce-hnat-kscm-pred-soud-i-pres-posudky-expertu-136983>

NĚMEC, Jan. *Vláda vytáhla proti existenci KSČM, návrh sepíše Kubice* [online]. zpravy.aktualne.cz: Atlas.cz 1999 – 2022 © Economía, 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/vlada-vytahla-proti-existenci-kscm-navrh-sepise-kubice/r~i:article:707937/>

ČSÚ. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky: konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021* [online]. volby.cz: © Český statistický úřad, 2021. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps?xjazyk=CZ>

ČSÚ. *Volby do Sněmovny lidu Federálního shromáždění konané ve dnech 8. - 9.6.1990 na území České republiky: Celkové výsledky hlasování* [online]. volby.cz: © Český statistický úřad, 2021. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/sl1990/u4>

ČSÚ. *Volby do Sněmovny národů Federálního shromáždění konané ve dnech 8. - 9.6.1990 na území České republiky: Celkové výsledky hlasování* [online]. volby.cz: © Český statistický úřad, 2021. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/sn1990/u4>

VÝBORNÝ, Štěpán. *Časopis pro právní vědu a praxi: Koncept bránící se demokracie v judikatuře Ústavního soudu ČR* [online]. journals.muni.cz: Časopis pro právní vědu a praxi, 2016. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5901/5008>

Vystavení osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb. (tzv. lustrační osvědčení) jednotlivci [online]. Ministerstvo vnitra: © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena, 200?. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vystaveni-osvedceni-podle-zakona-c-451-1991-sb-tzv-lustracni-osvedceni-jednotlivci-154278.aspx>

Závěrečná zpráva Dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM [online]. senat.cz: Copyright (c) 2022 Senát PČR, Všechna práva vyhrazena, 2008. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=48219&id_var=40909

Loga [online]. kscm.cz: 2022 © KSČM - Všechna práva vyhrazena. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.kscm.cz/cs/nase-strana/dokumenty/ke-stazeni/loga>

Znak KSČ [online]. cs.wikipedia.org: Ericmetro – Vlastní dílo, 2014. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Komunistick%C3%A1_strana_%C4%8Ceskoslovenska#/media/Soubor:Emblem_of_the_Communist_Party_of_Czechoslovakia.svg

Zákony

Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Základní zákon Spolkové republiky Německo).

Trestní zákoník, předpis č. 40/2009 Sb.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

Ústavní zákon ČSSR č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.

Zákon č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu.

Zákon č. 279/1992 Sb., o předpokladech pro výkon funkcí jmenováním příslušníků Policie ČR, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a hnutích.

Zákon č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky.

Zákon č. 480/1991 Sb., o době nesvobody.

Expertní posudky

MAREŠ, Miroslav. *Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM: Mareš-KSČM-analýza* [online]. mvcr.cz: © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/norskefondy/ViewFile.aspx?docid=21677965>

MAZEL, Michal. *Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM: Mazel-KSČM-analýza* [online]. mvcr.cz: © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/norskefondy/ViewFile.aspx?docid=21677966>

SVOBODA, Ivo. *Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM: Svoboda-KSČM-analýza* [online]. mvcr.cz: © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena., 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/norskefondy/ViewFile.aspx?docid=21677968>

UHL, Pavel. *Expertní posudky týkající se možnosti podání návrhu na pozastavení činnosti KSČM: Mareš-KSČM-analýza* [online]. mvcr.cz: © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, 2011. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/ViewFile.aspx?docid=21677967>

Seznam příloh uvedených v práci

Příloha č. 1: Terminologie související s konceptem obranyschopné demokracie (tabulka).

Příloha č. 2: Znak KSČ (obrázek).

Příloha č. 3: Průzkum veřejného mínění IVVM, 1990. Práva a povinnosti (graf).

Příloha č. 4: Průzkum veřejného mínění IVVM, 1990. Zákaz (graf).

Příloha č. 5: Současné logo KSČM (obrázek).

Příloha č. 6: Průzkum veřejného mínění SANEP, 2011. Transformace (graf).

Příloha č. 6: Průzkum veřejného mínění SANEP, 2011. Zákaz (graf).

Příloha č. 7: Porovnání skutkových okolností DS a KSČM (tabulka).